

MİMAR SİNAN

4. Anderson Nizâmâtı ve Muntazam
Masonluk Tayfur TARHAN
13. Günümüzde Masonluk Şahir ERMAN
22. Masonlukta Sır Reşat ATABEK
28. Mason Olabilmek Bülent ÇINTAN
35. Papa Clément XII nin
Emirnamesi Fikret ÇELTİKÇİ
43. Templers'lerin Masonluk
Tarihindeki Rolü M. Fuat AKEV
47. Gnostisizm ve Masonluk Seyhun TUNAŞAR
54. Masonluğun Savaştığı Kötülükler Raşit TEMEL
58. Masonik Araştırma Üzerine Mişel MARGULİES
61. Masonik Dünyada Pergel Ergun ÖNEN
64. Masonluk ve Filateli Yazan : Walter J. KIRBY
Çeviren : Tarık GÜNER
66. Lüksemburg Grand Düşesinde
Masonluk M. Fuat AKEV
68. Olayların İçinden Şahir ERMAN
72. Localardan Haberler Mimar Sinan
80. Aramızdan Ayrılanlar Mimar Sinan

MİMAR SİNAN

**Gevşemeyin, endişe etmeyin. İnancınız
sağlamsa, mutlaka başarılırsınız.**

Şanı Yüce Kur'an, S. III. 139

Kapak kompozisyonu : ŞİNASI BARUTÇU
YENİLİK BASIMEVİ — TİPO — OFSET
Tel : 43 55 72 ✱ İSTANBUL — 1981

MİMAR SİNAN

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locasının
tarihi, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
İmtiyaz sahibi : Şekûr OKTEN

Yazı işlerini fillen idare eden : T. Zihni TARHAN

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.
ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR. PARA İLE SATILMAZ.

Nuruziye Sokağı 25, Beyoğlu, Tel : 49 24 51

4. Anderson Nizâmâtı ve Muntazam
Masonluk Tayfur TARHAN
13. Günümüzde Masonluk Sahir ERMAN
22. Masonlukta Sır Reşat ATABEK
28. Mason Olabilmek Bülent ÇİNTAN
35. Papa Clément XII nin
Emirnamesi Fikret ÇELTİKÇİ
43. Templiers'terin Masonluk
Tarihindeki Rolü M. Fuat AKEV
47. Gnostisizm ve Masonluk Seyhun TUNAŞAR
54. Masonluğun Savaşığı Kötülükler Raşit TEMEL
58. Masonik Araştırma Üzerine Mişel MARGULİES
61. Masonik Dünyada Pergel Ergun ÖNEN
64. Masonluk ve Filateli Yazan : Walter J. KIRBY
Çeviren : Tarık GÜNER
66. Lüksemburg Grand Düşesinde
Masonluk M. Fuat AKEV
68. Olayların İçinden Sahir ERMAN
72. Localardan Haberler Mimar Sinan
80. Aramızdan Ayrılanlar Mimar Sinan

Anderson Nizâmâtı ve Muntazam Masonluk

Tayfur TARHAN

Muâsır Masonluk, 24 Haziran 1717 tarihinde, Londra'da ilk Büyük Locanın kurulmasıyla, Britanya topraklarında doğmuştur. Menşei ise İskoçya'dır.

Bu Büyük Locanın kurulmasından önceki zamanlarda mevcut olan eski masonik meslektaşlıklar her yerde son bulmuş; ancak, her zaman için eski âdetlere bağlı bir zihniyet taşımakta devam etmiş olan Büyük Britanya ve İrlanda buna istisnâ teşkil etmiştir.

Eski masonik meslektaşların (yâni **operatif** masonluğun), fiilî bina inşası san'atı bakımından inhitâta uğradıklarından beri, esas konuları, aralarındaki tesânüdün idâmesine çalışmak olmuştur. O zaman, mala kullanmayı meslek edinmemiş kişilerin Şeref Üyesi olarak masonik localara **kabul** edilmelerine başlanmıştır.

Böylece, **kabul edilmiş** masonların sayısı git gide çoğalarak, operatif masonlar sayısını aşmaya başlamış ve XVIII inci yüzyılın başında, **kabul edilmiş** masonlar, açıkça ekseriyeti teşkil etmişlerdir.

Bu suretle de, «**spekülatif**» denilen felsefî masonluk vücut bulmuştur.

Böyle hârikul'âde bir müessesenin kurucusunun keşfedilmesi için çok uğraşılmış ise de, muâsır masonluk teşkilâtının kendiliğinden doğduğu sonucuna varılmıştır. Filhakika, bir çok büyük olaylar, fiillerinin ne derece önem kazanacağını farkında bile olmayan kişiler tarafından yaratılmıştır.

İşte, Saint-Jean Baptiste bayramını kutlamak üzere 24 Haziran 1717 günü biraraya gelen Londralı masonlar için hâl böyle olmuştur. Bunlar, öylesine verimsiz hâle gelmiş olan dört locanın üyeleri idiler ki, localarının büsbütün inhilâle uğramaması için, özel görevlilerin idaresi altında birleşmeye karar vermişlerdir. Her locaya bir Üstâdı Muhterem başkanlık ettiğine göre, **Büyük Loca** adını verdikleri bu yeni grubun başkanına **Büyük Üstad** demişlerdir.

Evet, 24 Haziran 1717 günü, «At the Goose and Gridiron», «At the Grown», «At the Apple Tree» ve «At the Rumun and Grapes» locaları, Saint Paul civarındaki «The Goose and the Gridiron» (Kaz ve Izgara) adlı lokantanın birinci katındaki bir salonda toplanarak, Locaları görevlilerinin dördü toplandı. «Büyük Loca» adı altında ihyâ etmeye karar vermişler ve aralarında **Antony Sayer**'i **Büyük Üstad** seçmişlerdir.

İlk **Büyük Loca**nın kuruluşu böyle olmuştur.

24 Haziran 1718 günü yapılan toplantıda **Büyük Üstatlığa George Payne** «esquire» seçilmiştir.

Ondan sonraki **Büyük Üstad**, felsefe ve hukuk doktoru **Jean-Theophile Désaguliers** olmuş ve bir yıllık **Büyük Üstatlık** vazifesini ifâ ettikten sonra, çekici tekrar **George Payn**'e tevdi etmiştir. 1721 de, haşmetli **Duc de Montagu**'nın **Büyük Üstatlığı** kabul buyurmasıyla, **Büyük Loca** arzu ettiği üne kavuşmuştur.

Eski inşaatçı meslektaşlıklarda hâsıl olan rejim değişikliği, yeni bir kuruluş yasasının tedvinini icap ettirmiştir. Bu yasanın kaleme alınması işi, **George Payne**'in **Büyük Üstatlığı** esnâsında, **James ANDERSON K.** e tevdi edilmiştir.

George PAYNE, ilk defa **Büyük Üstad** seçildiğinde, bir mason nizamnamesinin kaleme alınması için, bütün eski metinlerin (**Old Charges** veya **Gotik yasaların**) derlenmesini tavsiye etmiş. 1719 da **Büyük Üstad** seçilen **Jean Theophile DESAGULIERS**'den 1920 de

çekici tekrar devraldığında, vaktiyle tavsiye etmiş bulunduğu derlemelerden istihraç edilen bir nizamnâme taslağını kabul ettirmiş ve nihâi metnin yazılması işi, Saint Paul Locasından James ANDERSON K. e verilmiştir.

James ANDERSON (1684 - 1739), Edimbourg'da (ya da Aberdeen'de) doğmuştur. Aberdeen Üniversitesinden «Master of arts» ünvanını aldıktan sonra, 1710 yılında Londra'ya gitmiş ve Picadilly'deki «Swallow Street» iskoç presbiteryen (1) kilisesine Pasteur (Râhip) tayin edilmiştir.

ANDERSON'un hazırladığı nihâi metin, 1723 de Büyük Üstad olan Duc de WHARTON'a tevdi edilmiş ve Büyük Loca tarafından kabul edilmiştir.

Rivâyete göre, bu metnin hazırlanması için faydalanılan bütün dosyalar, yazılar, evvelki metinler ve her çeşit referans imhâ edilmiş veya yakılmıştır.

Eski vesikalara ait bazı bilgileri, MİMAR SİNAN Dergisinin 4 üncü sayısında çıkan «Muntazam Masonluğun Fransız Dosyası» başlıklı yazıda bulabilirsiniz. Bu vesikalardan bilinebilenlerden biri olan «REGIUS» adlı şiir, Sahir ERMAN K. imiz tarafından türkçeye çevrilmiş ve MİMAR SİNAN Dergisinin 4 Nolu yayınına konu teşkil etmiştir.

Masonluk ideali, ANDERSON NİZÂMÂTI'nın birinci maddesinde ifade olunmuştur.

Bu maddede şöyle denilmektedir :

«Bir Mason, kendi mensubiyetinin icâbı olarak, Ahlâk Kanununa riayet etmekle mükelleftir ve eğer San'atı iyi anlıyorsa, hiç bir zaman ahmak bir münkir, ne de dinsiz bir sefih olmayacaktır.

- (1) «Presbitèrianisme» Calvin tarafından ihdâs olunan bir kilise sistemidir. Calvin, 1509 da Picardie'de doğmuş ve Cenevre'de ölmüştür. Paris'te mantık ve felsefe tahsili yapmış, ayrıca hukuk tahsil etmiştir. Dînî bir reformcu idi. Cenevre'de Protestan Akademisinin kurucusu, anlayışlı bir râhip, otoriter bir idareci, iyi bir konuşmacı ve yazar olarak ün yapmıştır. Calvinisme, mukaddes kitabın, îmânın yegâne menbâı olduğu prensibine dayanması itibariyle catholicisme'den ayrılan ve Allahın mutlak ve münhasır hâkimiyetine îmân prensibi bakımından da luthèrianisme'den ayrılan bir doktrindir.

Fakat, eski zamanlarda, her memlekette, Masonlar, hangi din olursa olsun, o memleket veya milletin dininden olmaya mecbur tutulmuşlar ise de, şimdi, herkesin şahsî noktai nazarı kendisine bırakılmak suretiyle, onların yalnız bütün insanların üzerinde mutabık oldukları dine tâbî kılınmaları daha muvafık mütalea edilmektedir. Yâni, onları tefrike yarayan tâbir veya mezhepler ne olursa olsun, iyilik insanı ve dürüst olmak, yahut, şerefli ve doğru insan olmak; bunun neticesi olarakdır ki, Masonluk, birbirlerine ebediyen yabancı kalabilecek olan kimselerin Birleşme Merkezi ve aralarında samîmî bir dostluk bağının tessüsü vasıtası olmaktadır.»

ANDERSON NİZÂMÂTI, din ve ahlâka dair olan bu birinci maddeden başka, 5 madde daha ihtivâ etmektedir. Bu 2 nci ve müteakip maddelerin nelere taalluk ettiğini kısaca zikredelim :

Madde 2 — Yüksek otorite ve memuriyetler hakkında.

Madde 3 — Localar hakkında.

Madde 4 — Üstad, nâzırlar, kalfalar ve çıraklar hakkında.

Madde 5 — Çalışma sırasında Cemiyetin idaresi hakkında.

Madde 6 — Davranışlar hakkında.

- 1 — Çalışma sırasında Loca içindeki davranış.
- 2 — Locada çalışmalar bittikten sonra, fakat kardeşlerin dağıtılmasından önceki davranış.
- 3 — Loca toplantı hâlinde değilken, kardeşlerin, yabancıların bulunmadığı bir yerde buluştukları zamanki davranış.
- 4 — Mason olmayan yabancıların yanında davranış.
- 5 — Evinizde veya çevrenizdeki davranış.
- 6 — Yabancı bir kardeşe karşı davranış.

Bu maddelerin neler ihtivâ ettiğini, MİMAR SİNAN Dergisinin 5 inci sayısında çıkan Fikret ÇELTİKÇİ K. in «1723 tarihinde kabul edilmiş olan Mason Anayasası ve Mükellefiyetler üzerine» başlıklı yazısından öğrenebiliriz.

1723 te, Büyük Loca, evrensel Franmasonluğun anayasası olarak kabul edilen ANDERSON Nizâmâtını yayınlamıştır.

Böylece doğan yeni spekülâtif Franmasonluk, insanların tekâmül ettirilmesini amaç edinmiş ve önce İngiltereye, sonra da Avrupa'ya geniş ölçüde yayılma imkânını bulmuştur.

Bununla beraber, ANDERSON NİZÂMÂTI'nın tatbik ve tefsir şekillerine yöneltilen tenkitler az olmamış ve ritüelin «hirstiyan-sızlaştırılması»na, locada kılıç taşınmanın kaldırılmasına, ışıkların yerlerinin değiştirilmesine ve bu gibi hususlara karşı çıkan kardeşler, ilk önce bir «Büyük Komite» kurmuşlar, sonra, 1752 de, dokuz locanın huzûriyle «Hür ve Kabul Edilmiş Meslektaşlığın En Eski ve Muhterem Büyük Komitesi»ni kurmuşlardır ki, bu Büyük Komite, 5 Aralık 1753 te, «Eski Müesseselere Göre Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası»na inkilâp etmiştir. Büyük Komitenin Büyük Sekreteri Laurence DERMOTT (1720 - 1721) K. in bunda büyük rolü olmuştur; «Ahiman Rezon» (Bir Kardeşe Yardım) adlı kitabında, eski an'aneleri terkettiğinden dolayı, 1717 Büyük Locasına karşı şiddetli ithamlarda bulunmuştur.

Bu ikiye bölünüş, 60 sene kadar sürmüş ve nihâyet 1813 Ekiminde, iki Büyük Loca arasında, 31 maddelik bir «birleşme kararnâmesi» imzâlanmıştır. Bu kararnâme ile, İngiliz Masonluğu, «İngiltere Birleşik Büyük Locası» adı altında birleştirilmiştir.

Birleşik Büyük Loca, kendine «Dünya Ana Locası» dedirtmesini başarmış ve locaların muntazam sayılabilmesi, yâni kendisi tarafından tanınabilmesi için gerekli şartları vazetmiş ve bu şartları 4 Eylül 1929 tarihinde «Büyük Locaların tanınması için esas prensipler» adı altında neşretmiştir. (MİMAR SİNAN Dergisi, sayı: 4, sayfa: 54)

İngiltere Birleşik Büyük Locası, 1723 ANDERSON Nizâmâtından ayrılmamıştır. İngilizlerin «Landmark» (yâni hudut işareti) adını verdikleri kaideler de bu nizâmâttan doğmuştur.

Ayrı bir incelemeye konu teşkil edecek kadar ehemmiyet arzeden landmark'ların adedi, yazarlara, muntıkalara veya sistemlere göre değişiktir. MACKEY 25 adet sayar. New York Büyük Locası tarafından kabul edilen EVANS landmarkları 9 adettir. Bazı Amerikan sistemleri landmarkları 70 e kadar çıkarılmışlardır. Fakat şu 6 kaide, bütün landmark listelerinde bulunmaktadır :

- 1 — Tarikatın, müntehap bir Büyük Üstad tarafından sevk ve idare edilmesi.
 - 2 — Üyelerin seçme, başvurma ve ziyaret hakkı.
 - 3 — Mahallî Kazânın hâkimiyeti.
 - 4 — Erkeklerin kabullü.
 - 5 — Allahın varlığına inanç.
 - 6 — Mihrap üzerinde Mukaddes Kanun Kitabı.
- MACKEY, bu 6 kaideye şu 7 ncisini ilâve etmiştir :
- 7 — Âlî landmark odur ki, bu landmarklar hiç bir vakit tâdil edilemez.

Nitekim, **Grand Orient de France**, 1877 de, Allaha inanca ait kelimeleri ritüelinden çıkarınca, cihanşümûl masonlukta intizâmını kaybetmiştir.

Filhakıka, **Grand Orient**'ın Genel Kurulu, **ANDERSON** Nizâmâtının 1 inci maddesini sık sık müakere konusu etmekte idi. 1876 da, **Franmasonluğun** her türlü dogmatik ifâdeden kaçınması gerektiği kabul edilmiş idi. **Masonluğun** Allahın varlığını ve rûhun ölmezliğini prensip ittihaz ettiğine dair olan paragrafın muhafaza edilip edilmemesi hususunda mütaleaları istenen **Grand Orient**'a bağlı **Localar**, delegelerini bu metnin kaldırılması yolunda oy kullanmakla görevlendirmişler ve 1877 «**Convent**»ı, Nizâmâtı ona göre değiştirmiştir. **Grand Orient**'ın bu kararı, bütün masonik belgelerinin başına konulan «**Evrenin Ulu Mimarının Yüce Şânına**» formülünün terk edilmesi sonucunu doğurmuştur.

Bazı atelyeleri, sonradan, 1877 **Convent**'ının böyle bir tedbir alınmasını gerektirmediğini belirtmek istemişlerdir; dogma bertaraf edilmeli idi, fakat, esas itibariyle sembolik olan bir formülün kimseyi rencide etmemesi lâzımgelirdi, zîrâ, herkes bu sembolü şahsî kanaatlerine göre tefsir etmekte serbest idi.

Fakat, bir kaç gün içinde bir çok meseleler hakkında karar vermek durumunda olan **Convent**, incelemelerine gerekli itinâ ve li-yâkati gösterememiş ve böylece, masonik sembolizm zedelenmiştir.

Bunun neticesi olarak, Grand Orient de France, dünya masonluğu tarafından gayrimuntazam ilân edilmiştir.

Grand Orient de France, esasen daha önceleri de ANDERSON Nizâmâtına aykırı bir davranışta bulunmuştu.

ANDERSON Nizâmâtının 6 ncı madde 2 nci fıkrasında, diğer hususlar meyânında şöyle denilmektedir :

«..... Din ve milletler veya devlet politikası hususlarındaki kavgalar... localardan uzak kalmalıdır... bizler, locayı hiç bir zaman refâha götürmemiş ve götüremeyecek olan politikalara karşıyız.» Hâl böyle iken, Grand Orient, 1848 yılında, geçici hükûmetin üyelerini tebrik etmek üzere, resmî bir temsil heyeti göndermiştir. Bu davranışın neticelerinden biri olarak, İmparatorun yeğeni prens Lucien Murat, hükûmet tarafından yapılan baskı ile, 9 Ocak 1852 tarihinde Büyük Üstad seçilmiş ve 1860 da tekrar seçilmesi için polisi araya katmıştır. Buna rağmen reylerin ekseriyetini prens Napoléon kazanmıştır. Fakat İmparatorluk her iki prensi namzetlikten çekilmeye icbar etmiş ve Büyük Üstadlık makamı 11 Ocak 1862 tarihine kadar münhâl kalmıştır ki, bu tarihte, bizzat İmparator, mareşal Magnan'ı Grand Orient'a Büyük Üstad tayin etmiştir.

Demek oluyor ki, ANDERSON Nizâmâtı, Masonluğun temel kaidelerini teşkil etmektedir.

Landmarklar da bu temel kaidelerden istihraç edilmiştir.

Yine bu kaideler, dünya ana locası sayılan İngiltere Birleşik Büyük Locasının diğer Büyük Locaları muntazam olarak tanınması için tesbit ettiği prensiplerin esasını teşkil etmiştir. 4 Eylül 1929 tarihinde ilân edilen bu prensipler şunlardır :

1 — Menşeinin intizâmı; yâni, her Büyük Locanın usulü daire-sinde tanınmış bir Büyük Loca tarafından, ya da üç veya daha fazla muntazam loca tarafından nizamla uygun olarak kurulmuş olması.

2 — Evrenin Ulu Mimarına ve onun vahyolunan iradesine inan-cın, üye kabûlü için esas şartı teşkil etmesi.

3 — Bütün tekris edilenlerin, vicdânen, gayrikaabilirrücû olarak

bağlı oldukları Yüce Vahyi ifade eden Kutsal Kanun Kitabına el basarak, ya da açık tutulan bu kitaba bakarak yemin etmeleri.

4 — Büyük Locanın ve localarının münhasıran erkeklerden müteşekkil olması ve localardan hiç birinin, karma localarla ya da kadın üye kabul eden teşekküllerle herhangi masonik bir münâsebette bulunmaması.

5 — Büyük Locanın, kontrolü altındaki localar üzerinde mutlak kazâî hâkimiyeti bulunması, yâni, kendini müstakillen idare eden, teşkilâtını ve Obediyansının remzi derecelerini (Çırak, Kalfa ve Üstad) tek başına idare etme kudretini haiz olan sorumlu bir teşekkül olması. Bu derecelere hâkim olmak, ya da bunları kontrolü altına almak isteyen bir Yüksek Şûrâ veya herhangi diğer bir iktidar ile hâkimiyetini paylaşmaması ve onlara tâbi olmaması.

6 — Kutsal Kanun Kitabı, Gönve ve Pergel'den oluşan üç büyük ışığın, Büyük Locanın ya da Obediyansına dâhil locaların çalışmaları esnâsında daimâ görünürde bulundurulması. Bu üç ışıktan en önemli olanı Kutsal Kanun Kitabıdır.

7 — Localar dâhilinde her türlü dinî veya siyasi münakaşanın kat'i surette yasaklanması.

8 — Eski landmarklara ait prensiplere ve Masonluğun örf ve âdetlerine sıkı sıkıya riayet olunması.

İngiltere Birleşik Büyük Locası, daha sonra, bu prensiplere açıklık getirmek maksadiyle, 20 Haziran 1938 tarihinde şu bildiriği yayınlamıştır (MİMAR SİNAN Dergisi, Sayı: 2, sayfa: 38) :

1 — Yüce Varlığa inanmak.

2 — Kutsal Kitabı ya da loca üyelerinin bağlı bulundukları dinin kitabını locada bulundurmak ve üzerine yemin ettirmek.

3 — Toplum içinde barış ve düzeni bozacak davranışlardan sakınmak, yurdun yasalarına saygı göstermek ve yurda sadâkatle hizmet etmek.

4 — Masonluk kendi üyelerinden doğru ve faziletli olmalarını ister. Bir yandan herkese kamu sorunları üzerinde serbestçe düşünme hakkını tanıırken, öte yandan da localar içinde veya dışın-

da dîni ve siyasi görüşler üzerinde münakaşalara girişilmemesini şart koşar.

5 — İster ana yurdu, ister başka ülkeleri ilgilendirsın, Büyük Loca, iç veya dış politika sorunlarına karşı belirli bir tavır takınmayı her zaman için reddeder. Siyasi partilere, değişik hükümetler arasındaki ilişkilere ve bunların çelişik ilkelerine karşı tarafsız tutumunu sarsacak herhangi bir eyleme adının karışmasına müsaade etmez.

6 — Büyük Loca, kendilerine mason adını taktıkları halde yukarıda belirtilen bir takım kuruluşların mevcut olduğunu tesbit etmiş bulunmaktadır. İngiltere Birleşik Büyük Locası bu gibi kuruluşları, «Ligue»i ve «Association Maçonique»i tanımaktan kaçınır.

7 — İngiltere Birleşik Büyük Locası, egemen ve bağımsız bir kuruluştur. Masonluğu yalnız remzî üç derecede ve kendi statüsünde «eski ve sâf masonluk» olarak tavsif edilen sınırlar içinde uygular. Hangi türden olursa olsun, daha yüksek bir mason otoritesinin varlığını ne tanır, ne de ona katlanır.

8 — İngiltere Birleşik Büyük Locası, masonluğu temsil iddiasında bulunan uluslararası konferanslara ve Büyük Locanın ilkelerini kesinlikle benimsemeyen kuruluşlara katılmayı her vesile ile reddetmiş ve edecektir.

9 — İngiltre Birleşik Büyük Locası, kendisi tarafından öğretilip uygulanan prensipleri gerçekten ve değiştirmeksizin uyguladığını ispatlayan her büyük locayı tanımaya hazırdır. Büyük Loca, eski prensipleri yorumlamayı hedef tutan tartışmalara hiç bir zaman katılmaz. Tanınmak isteyenlerin bu ilkeleri bütünüyle uygulamaları gerekir.

Günümüzde Masonluk

Sahir ERMAN

Şehit B. Ü. TORRİGIANİ K. 21 nisan 1925 tarihinde bütün İtalyan L. larına bir levha göndermişti. Bu levha faşist hükûmet tarafından hazırlanan bir Dernekler kanunu tasarısı ile ilgili idi. Bu tasarı bütün Derneklerin polis kontrolü altında çalışmalarını, bütün üyelerin kimliklerinin zabıtaya bildirilmesini öngörmekte idi. İşte Torrigiani B.Ü. bu tasarı dolayısıyla kaleme aldığı meşhur levhasında şöyle demektedir :

«Metodik bir tarzda artmakta olan bir vehametle iki yıldan beri mason localarına ve mason olmaktan başka suçları

olmayan saygıdeğer vatandaşlara karşı yapılan ve hepsi cezasız kalan maddi saldırılardan, resmî ve yarı resmî tarihî sahtekârlıklardan ve karşı çıkılması faydasız tahkirlerden sonra, ülkemizde iktidarda bulunan siyasi parti, meşruluğu tartışılabilen teşriî bir tasarrufla Masonluğa son vermek hususundaki maksadını gerçekleştirmeğe nihayet çalışmaktadır. İtalya'da Masonluk artık kurulmuş iktidarın husumetine maruz bulunmaktadır.. Bir karakter okulu olan Masonluk, üyeleri arasında muteber ve muhataralı görevlerinin ifasında hiç bir şeye bo-

yun eğmemiş hâkimlerin, kahramanlık ve dürüstlük modeli olan askerlerin, âmme parasının sarfını herkese karşı titizlikle koruyan memurların bulunması ile gurur duyar. Şimdi bütün bu şahısların, sırf masonik duygularla meşbu bulundukları için, masonluktan ayrılmadıkları takdirde, millet düşmanı ve medenî geleneklerin bozguncusu oldukları gerekçesiyle, görevlerinden azledilecekleri târifi imkânsız bir cür'etle ilân edilmektedir... Her türlü fedakârlığın faydasız olacağını düşünen B.Ü. nız, tasarı kanunlaşınca, halin icap ettireceği tedbirleri ilân edecektir... Bu tasarıya karşı protesto sesimizi yükseltirken, sadık bir mason olan bir büyük adamın sözlerini hatırlamaktayız. Efraim Lessing şöyle yazmıştı: «Bir hükûmetin istikrar ve kudretinin en açık işareti Masonluğa tanıdığı yaşama hürriyeti olmuştur ve bugün de çaresiz bir şekilde katlanmak zorunda olduğu masonluğa samimiyetle tahammül etmemek, bir Devletin zaafının ve kendine güven-sizliğinin şaşmaz delilidir».

Bu levhanın yazılmasından sonra tasarı kanunlaşmış, L. lar kapatılmış, eşyaları yağma edilmiş, evrakı yakılmış ve Torrigiani B. Ü. parti mah-

kemesince müebbet sürgüne mahkûm edilmiş, ıstırap ve sefaletten dolayı her iki gözü kör olmuş ve ölmüştür: bu sebeple faşizmin yıkılmasından sonra yeniden kurulan İtalyan B. L. kendisine «martire-şehit B.Ü.» ünvanını törenle vermiştir.

Tarihe mal olmuş bu olayı sizlere nakletmemin sebebi açıktır. Masonluğun bugününü anlamamız ve değerlendirmemiz için, bu olayı ve buna benzeyenleri hiç bir zaman unutmamamız şarttır.

Gerçekten günümüz masonluğunun karşılaştığı en büyük problem «varlık sebebi» ne ilişkin münakaşadır. Doğduğu İngiltere'de esasta siyasî hak ve hürriyetlerin elde edilmesi maksadını güden masonluk, kara Avrupasında ikinci bir maksat daha gütmüştür ki, buna da «anti-cléricalisme» adını vermek mümkündür.

Bunun içindir ki, Kara Avrupasında masonluğun karşılaştığı en büyük ve en kudretli düşman Papalık olmuştur. Bu yüzden Avrupa masonluğu, özellikle katolik ülkelerde, vicdan hürriyeti uğruna mücadele eden bir teşekkül olmuş, aynı anti-cléricalisme'le savaşan reformist ve protestan akımları ise yanında bulmuştur.

Fakat, yine Kara Avrupasında ve Birinci Dünya savaşından sonra kurulan otoriter ve totaliter rejimler, masonluğun fikir hürriyetini, fertlerin siyasi hak ve hürriyetlerini savunan cephesi itibarile bu müesseseyi ilga etmişlerdir. Günümüz masonluğunun ise, bu siyasi ve dini hürriyet savaşını kazanmış olduğu söylenebilir. Demokrasinin zaferi, kilisenin yumuşaması, artık masonluğun maksadına vasıl olduğunu göstermektedir.

Bunun içindir ki, günümüzde şöyle bir münakaşa sürüp gitmektedir: Kilisenin afarozlarının birbirini tâkip ettiği, totaliter monarşik ve faşist rejimlerin siyasi hürriyetleri yok ettiği dönemlerde, masonluk lüzumlu hatta zarurî bir teşekküldü. Yine bu dönemlerde, masonların bir takım sembollerle fikir ve akidelerini açıklamalarında, bir takım işaret ve kelimelerle birbirlerini tanımalarında, çalışmalarına yabancıları almamalarında, üyelerinin kim olduklarının bilinmemesine itina göstermelerinde zaruret bulunmakta idi.

Bugün bu dini ve siyasi taassup ülkelerin çoğunda kalmadığına, gayeye varılmış olduğuna göre, halâ bu teşekküle ihtiyaç var mı? İhtiyaç varsa halâ eski sembollerin ardında

sığınmakta, eski kapalılığı devam ettirmekte mana kaldı mı? Üstelik bu ısrar bir yerde aleyhimize olmuyor mu? Bazı K. lerimiz bu sembolleri, bu işaret ve merasimi çağdışı, muhtevadan mahrum, ezbere tekrarlanan birer kalıp ve şekil saydıkları için aramızdan ayrılmıyorlar mı? Acaba daima şikâyet ettiğimiz devamsızlığın başlıca sebebi bu ısrar ve inadımız değil mi?

İşte sorular günümüz masonluğunun kendi «varlık sebebi» ni, kendi «hikmeti vücudunu» bir defa daha gözden geçirmesine yol açmaktadır. Bu sebeple bazı ülkelerdeki masonlukta bir kendini yenileme gayreti dahi göze çarpmakta, diğer bazı ülkelerde felsefi ve ahlâki edebiyata sarılınmakta, diğer bazılarında ise geleneklere sıkı sıkıya bağlılık yegâne çare olarak kabul edilmektedir. Bu değişik akımları çeşitli ülkelerin B.L.ları tarafından yayınlanan masonik dergilerde yer alan mesaj ve yazılardan anlamak mümkündür. Biz bu yayınlara dayanarak günümüz masonluğunu üç ana grupta mütalâa etmenin mümkün olduğu kanaatindeyiz :

1) Anglo-saxon masonluğu :

Bu tâbiri Birleşik Krallıktan maada, Amerikan, Avustralya,

Yeni Zelânda, Güney Afrika gibi, ana dilleri ingilizce olan ülkelerdeki masonluğu ifade maksadile kullanmaktayız.

İngiltere'deki masonluğu bir tarafa bırakacak olursak, diğer ülkelerdeki masonluğun nevi klüpçülük manzarası arzettiğini genellikle müşahade etmekteyiz. L.lar aynı veya benzer meslekte olan K.leri kabul etmekte, böylece mühendis hatta polis locaları kurulmakta, piknikler, toplu gezintiler, K. çocuklarının tertipledikleri müzik resitalleri, kolar, tiyatro gösterileri büyük yer işgal etmektedir. Konferansların büyük kısmı herkeşe açıktır. Her toplantıdan sonra hemşirelerle birlikte lokalde veya başka bir yerde yemek yenmesi âdet haline gelmiştir. L. lar arasında şiir yarışmaları düzenlenmekte, kupalar ve ber'atlar verilmektedir. Bu L. ların bağlı bulundukları B. L. larca yayınlanan dergilerde, hemşirelerle birlikte çektirilen hatıra fotoğrafları, piknik ve gezintilerin otel, lokanta masrafları büyük yer işgal etmekte, masonik biju ve giyim eşyasına ve bir nevi iç Turizme ait reklâmlar göze çarpmaktadır. Bu arada B.Ü.in ve B. görevlilerin seyahatlerine de büyük önem verilmekte, B. Ü. in hangi tarihlerde han-

gi vâdileri ziyaret edeceği açıklanmakta ve bu gezilere katılmak isteyen K. lerle hemşireler için güzel ve nisbeten ucuz programlar yayınlanmaktadır. Böylece masonluk, bu ülkelerde, belki de erimemek, belki de câzibesini muhafaza etmek gayreti ile, çeşitli spor veya hayır dernek ve klüplerinden biri haline gelmiş bulunmaktadır.

2) Lâtin Amerika masonluğu :

Bu ülkelerde masonluk Amerikan ve Kara Avrupasının bir asır önceki masonluğunun bir karması olarak gözükmemektedir.

Lâtin-Amerika B. L. larının yayın organları olan dergileri incelediğimizde şu manzara ile karşılaşmaktayız : Amerikan klüpçülük anlayışı bir ölçüde devam etmektedir. Açık celseler sık sık yapılmakta, bu celselerde bazen masonik müzik, bazen de cazz müziği mabetlerde dinletilmektedir. Dergilerde edebiyat, ortaokul seviyesinde ahlâkî ve felsefî bilgiler, patetik, romantik hatta dramatik şiirler yer almakta, masonluğun hissî yönü, adetâ İsa'nın çarmıha gerilişini tasvir eden ağıtlara benzer tarzda dile getirilmektedir.

Böylece lâtin Amerika masonluğu, İspanya ve Portekiz'in

hissî ve dinci karakteri ile kuzey Amerikanın pratik karakterini bağdaştıran bir istikamete yönelmektedir. Ancak göze çarpan büyük noksanlık, çeşitli yönleriyle hürriyet temasının hiç işlenmemesi veya hürriyetin istiklâl anlamında ele alınmasıdır. Meselâ Arjantin B. L. nın yayın organı olan «Simbolo» dergisinde Yunanistan'ın Osmanlı İmparatorluğuna karşı girdiği istiklâl savaşına geniş yer verilmekte, fakat güney Amerika ülkelerinin çoğunda yürürlükte bulunan otoriter rejimler açısından fert hürriyeti asla ele alınmamaktadır.

3) Kara Avrupası masonluğu :

Kurulduğu günden beri kara Avrupası masonluğu fikir ve vicdan hürriyeti için mücadele etmeyi kendisine şiar edinmiştir. Fransa gibi bazı ülkelerde, para-masonik örgütler de kurulmak suretile, ihtilâlcî metodların tâkip edildiği, 1848 İtalya'sında görüldüğü veçhile istiklâl savaşı ile hürriyet mücadelesinin bir arada yürütüldüğü göze çarpmaktadır. O dönemde masonik edebiyat ön plâna geçmiş, K. ler ateşli sözlerle, hissiyatı ve hamaseti hedef tutan hitabeler ve nutuklarla bu mücadeleye çağrılmıştır. Yine bu dönemde metafizik bir gelişme de görülmüş ve

belki de bu sebeple ünlü Cagliostro K. ispiritizma ve manyetizma esaslarına dayanan masonik bir rit dahi icat etmiştir. Masonik semboller Tao misterleri ile, kabala ile, eski Mısır rahiplerinin törenleri ile izah edilir olmuştur. Siyasî ve dinî taassuptan kaçan insan, belki de metafizik alanda, masonluğu Hz. Âdeme götüren, sembollerin anlamını bazen islâmî tasavvufa, bazen müsevî tarihi ile, bazen isevî teslimiyetle izah eden bu felsefî ve ahlâkî spekülâsyonlarda kimsenin erişemeyeceği bir hürriyet sahasına kavuşabilmiştir.

Ancak bu akım fazla sürmemiş bütün felsefe ve sosyolojiye hâkim olan rasyonalist ve pozitivist düşünce, Avrupa masonluğunda da tesirini göstermiştir.

Asıl üzerinde durulması gereken de bu noktadır. Gerçekten hissî plânda kalan, okuyanı hülyalara daldıran veya metafizik sahaya yahut ispiritizma denemelerine çekip hoşça vakit geçirten bir masonluk esas gayesini unutan, mensuplarını birer hürriyet savaşçısı gibi yetiştirmek yolundan sapan bir masonluktur. Böyle bir teşkilât kimseyi endişelendirmez. Bu gibi işlerle uğraşanla-

ra alaycı bir müsamaha ile bakılır ve geçilir.

Fakat akılla, mantıkla yola çıkanlar, dinî ya da siyasi her türlü taassupla şuurlu bir şekilde mücadele edenler, hedef ve gayelerini iyi bir şekilde tespit ettikleri ve metodlarını da doğru bir biçimde seçtikleri içindir ki, bu taassuptan yana olanlar açısından büyük ve bertaraf edilmesi gereken bir tehlike teşkil ederler ve etmişlerdir. Belki de bunun içindir ki lâtîn Amerika'da birbirini tâkip eden ve koyu katolik olduklarını her fırsatta ilân eden çeşitli diktatörler, mason localarına karşı bir harekete girişmemişler, buna karşılık kara Avrupasında daha düne kadar Kilise ile çeşitli faşist rejimler, bugün de komünist rejimle yönetilen ülkeler masonluktan ürkmüş ve çareyi bunu yasaklamakta bulmuşlardır.

Günümüz kara Avrupasında masonluk bu akılcı ve ingiliz geleneğine bağlı karakterini halâ muhafaza etmektedir.

Bütün bu sözlerimizden sonra Türkiye'deki masonluğa da değinmemiz yerinde olur.

Osmanlı İmparatorluğunda masonluğun önce yabancı ve azınlıkların katıldıkları ecnebi obediyanlara bağlı localarla

başladığı, sonradan islâm dininden Türk unsurunun bu L. lara intisap ettiği ve Kurulan Osmanlı B. L. na bağlı L. larla ve yan kuruluşlarla hürriyet mücadelesinin başlatıldığı ve nihayet 2. Meşrutiyetin ilânı ile zafere ulaştığı malûmdur. Elimizde kâfi belge bulunmadığından o dönem masonluğundaki hâkim karakteri doğru bir şekilde teşhis ve tespit imkânından mahrumuz. Çeşitli L. larımızda yapılmakta olan konferansları, talep üzerine veya kendiliğinden Mimar Sinan Dergisinde yayınlanmak üzere gönderilen yazıları, K. lerimizin dertleşmeler sırasında dile getirdikleri düşünceleri gözönünde tutarsak, günümüzdeki durumu şu şekilde tespit etmekte büyük bir hata olmasa gerektir.

Bir kısım kardeşler yeni bir arayış içindedirler. Bu K. lerimize hâkim olan fikir, masonik çalışmaları câzip bir hale getirmek arzusudur. Devamsızlığın ancak bu şekilde önlenebileceği, celselerin ancak bu sayede bir televizyon programına, bir briç partisine veya meslekdaşlar ya da arkadaşlar arasındaki eşli bir akşam toplantısına tercih edileceği kanaati hâkimdir. Özelikle insanların mason olmazdan önce de birbirlerini tanı-

duğıdığı, ahbap ve arkadaş oldukları merkezlerde bu kanaat, bir nevi klüpçülük anlayışından da destek görerek, kuvvetlenmektedir. Bu kanaatin tesiri altında, lokallerde mesaiden sonra hemşirelerle toplantılar yapılmakta, açık celse ve agaplar tekrarlanmaktadır. Bunun yanında «sevgi» temasını işleyen, ahlâk ve felsefe konularını ele alan, bir az patetik bir az hissi, masonik edebiyat ön plâna geçmektedir.

Buna karşılık geleneksel masonluğa sıkı sıkıya sarılan, bu gibi davranışları, hatta resmi agap sofralarında şaraptan başka içki bulundurulmasını, mason lokallerinin birer klüp haline gelmesini kınayan, sadece rasyonalist ve ritüelîlik yazı ve konuşmalara yer verilmesini isteyen, toplantıların câzip hale getirilmesi için her hangi bir yenilik yapılmasına hatta ritüelin dışında bir câzibe aranmasına dahi karşı çıkan K. lerimiz de vardır.

Bu durum karşısında acaba günümüz Türk masonluğunun tâkip etmesi doğru olabiletek yol ne olmalıdır suali her birimizi meşgul etmelidir ve etmektedir. Özellikle hepimizin ortak şikâyet konusu olan devamsızlık vakıası bu sualın

sorulmasına ve cevabının aranmasına yol açmaktadır.

Kanaatimizce bu suale verilmesi gereken cevabı, Türk masonluğunun dününde ve bugününde bulmak kaabildir.

Yukarıda değindiğimiz gibi Türk masonluğu memleketimizde fikir ve vicdan hürriyetinin, siyasî hak ve özgürlüklerin mücahidi olmuştur. Memleketimizin batıya açılan penceresi masonluktan geçmiş, lâiklik fikrinin doğmasında ve gelişmesinde, teokratik ve totaliter saltanat rejiminin yıkılmasında, çok partili siyasî hayata geçilmesinde Türk masonlarının katkıları çok büyük olmuştur.

Türk masonluğu bugün -anglo saxon ve batı Avrupa masonluğundan farklı olarak- henüz hedefine varmış değildir. Çok yakın geçmişte masonluk hakkında Senato araştırmasının açılabilmiş olması, siyasî programlarında masonluk düşmanlığına yer veren partilerin bulunması, bir çok K. imizin mason olduklarını açıklamaktan halâ ve haklı olarak çekinmeleri daha işimizin bitmediğini bize göstermektedir.

Bu durum bizim yenilik aramak, klüpleşmeye benzer faaliyetlere yönelmek gibi esas hedefimizden bizi uzaklaştıra-

cak işlerle vakit kaybetmeye hakkımız olmadığını gösterir. Loca çalışmalarının «çekici» olmadıklarından, devamsızlıklardan şikâyet ediyorsak, bunun sebebini hedefimizin K. lerimize doğru dürüst anlatılmamasında aramak gerekir. Biz K. lerimize ne olduğumuzu anlatırsak, bu işe gönül vermiş fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür K. ler sütunlarımızı doldurur: bu işe gönül vermiş ya da bu çetin yolda yürümek için gerekli yürekten mahrum oldukları anlaşılmış olanlara ise bizim ihtiyacımız yoktur, çünkü onlar şehit B. Ü. Torrigiani K. in mesajını anlayabilmek yeteneğinden yoksundurlar. İsviçre B. L. Alpina'nın B. Ü. Orazio Schaub 1981 yılına giriş dolayısıyla yayınladığı mesajda şöyle demektedir. «Eğitmek maksadını güden bir dernek, eğitilmeye müsait olanlardan gayrisini saflarına kabul edemez ve etmemelidir; vasat kimseleri kabul edecek olursa, bunlar derneğin seviyesini yavaş yavaş düşürür ve iyiler cesaretleri kırılarak çekilir. Çünkü bu vasat kişiler Masonluğun inisiyatik ve spiritüel karakterini kavrayamazlar: halbuki masonluğun varlığını haklı gösteren sebep bu karakterdir. Masonik tekris basit bir formalite değildir: bu inisiyasyon in-

sanın kalitesinin ve düşünme tarzının devamlı bir surette değişmeye teşvik edilmesini ifade eder».

Evet, işimiz bitmedi. Tekrisin manasını asla unutmayan, tekris edildikleri günün heyecanını halâ taşıyan, her çeşit taassupla, her türlü diktatörlükle akıl yolu ile savaşılabileceğine inanan, yürekli kardeşlerimize her zamandan daha çok muhtacız. Bu hedef iyi anlatılacak olursa, değişik cepheleri ile hürriyet kavramı devamlı olarak işlenirse, celselerimiz kâfi derecede çekici olacaktır.

Denize atılan bir taş etrafında halkalar meydana getirir. Taş ne kadar büyükse halkalar da o kadar çok olur. Bizler cilâlı taş olunca etrafımızda ve yaşadığımız toplum içinde tesir sahamız da o kadar büyük olur. Hangi prensipler uğruna var olduğumuzun bilincine erişmiş olan mason ise yontulmuş ve cilâlanmış bir taştır, etrafına nasıl tesir edeceğini bilir, bunun için de L. sına devam eder.

Ancak bu konuda iki hususu iyice belirtmek gerekir.

Bunlardan birincisi, masonluğun ana hedefinin yanı başında diğer bir takım gayeleri de güdebileceğinden ve gütmesi-

nin gerekli olduğundan ibaret-
tir. Hayırseverlik, yardımse-
verlik, çevre problemleri ile
uğraşmak, K. ler arasında
sevgi ve saygı bağlarını kuv-
vetlendirmek bu talî gayelerin
başında gelir. Ancak bu gibi
gayelerin yine de talî mahiyet-
te olduklarını, bunlar için ku-
rulmadığımızı, özellikle bu
gayelerin ana hedefimizi bize
unutturmaması gerektiğini ak-
lınızdan çıkarmamalıyız.

İkinci önemli husus masonlu-
ğun camia olarak güttüğü he-
defle, her bir masonun tâkip
edeceği yön arasındaki farkı
gözden uzak tutmamak şeklin-
de ifade edilebilir. Masonluk
hürriyet, müsavat ve kardeş-
lik prensiplerini öğretir. Fakat
hiç bir zaman siyaset ve din-
le uğraşmaz. Mensuplarını her
hangi bir şekilde eyleme sev-
ketmez. Bu prensipleri sütun-
larımızda öğrenen ve benimse-

yen masondur ki, kendi çevre-
sinde aynı prensipleri uygular,
kendisinin ve başkalarının hür
olmaları, müsavat ve kardeş-
lik esaslarının her yerde hâ-
kim olması için gayret sarfe-
der. Bunu «masonluk böyle
istiyor» diye değil, kendisi bu
prensiplerin doğruluğuna inan-
dığı ve bunların tahakkuku
uğruna çalışmanın bir insan-
lık borcu olduğuna kaani ol-
duğu, böyle yaptığı takdirde-
dir ki K. lerinin kendisini ma-
son olarak tanıyacaklarını bil-
diği için yapar.

İşte günümüzde Türk mason-
luğunun hedefi bu prensiplerin
öğretilmesi olmalıdır ve bu
da ancak geleneklerin korun-
ması ve sürdürülmesi ile sağ-
lanabilir. Türk masonlarının
hedefi ise aynı prensiplerin
kendi çevrelerinde gerçekleş-
mesi için çaba göstermek ol-
malıdır.

Masonlukta Sır

Reşat ATABEK

Tarih boyunca pek çok ülkelerde gizli cemiyetler kurulmuş ve toplum üyeleri sır saklama hususunda hassas ve titiz davranmışlardır. Gizli cemiyetlerin özellikleri ve takip ettikleri amaçlar hakkında zamanla pek çok bilgi toplanmıştır, ancak muayyen toplumlarda cereyan eden merasim hakkında bütün araştırmalara rağmen, tam bir bilgi sağlanamamıştır, bu toplum üyeleri sırrı hiçbir şekilde açığa vurmamışlardır.

Masonlarda da gizlilik ve sır saklama yükümlülüğü vardır ve her tekriste sır saklanacağına dair yemin edilmektedir. Masonların gizli çalışmaları ve gizliliğin korunması için yemin etmeleri bir çok tenkidlere neden olmuştur. Masonlar gerçekçi iseler, akıl ile hareket etmeye yöneliyorlarsa ve toplumun kalkınması için çaba sarf ediyorlarsa, toplum için faydalı olduğunu bildikleri veya inandıkları hususları gizli tutmakta ısrarlı olmaları isabetsizdir. Gizli tutulan husus toplum için faydalı değilse veya bir değer taşımıyorsa, gizliliği ve sır saklama oyununu çocukça bir hareket olarak nitelendirmek gerekir.

Gizliliğin, yeminin, ritüellerin muhakkak ki bir romantik yanı vardır. Pozitivist bir düşünce tarzının geçerli olduğu bir devrede dahi, romantizm muayyen kişileri etkilemeye devam eder. Ancak bu durum tek başına masonlukta gizliliğin devamına ve gizliliğin korunması için yapılan yeminlerin savunulmasına yetmez.

Masonluğun halen gizli bir toplum olup olmadığı münakaşa konusu olabilir. Masonluk hakkında binlerce kitap, yazı yayınlanmıştır. Ayrıca bu teşkilatın yaygın olduğu ülkelerde, örneğin İngiltere, Amerika, Fransa'da toplanma yerleri, merkez binaları her kes tarafından bilinmekte ve masonlar gizlenme ihtiyacını duymamaktadırlar, hatta Amerikada masonların yürüyüşlere katıldıkları dahi görülmektedir. Masonluk tüm ayrıntıları ile bilindiğine göre, gizliliğin devamının izahı gerekir.

Geçen yüzyıllar içinde olduğu gibi, halen de masonluk camiasına pek çok tanınmış kişiler dahil olmuşlar, sır saklama hususunda söz vermiş, yemin etmişlerdir. Bu kişilerin neye hizmet ettikleri araştırılmaya değer.

Masonlukta sır ile ilgili 3 husus dikkati çekmektedir :

1 — Masonluğun ana amacı kâmil, olgun insan, hikmet sahibi kişiyi yetiştirmektir. Bu amaç mason ritüellerinde «ham taş yontma» şeklinde açıklanmakta, dile getirilmektedir.

2 — Kişi tekris edilmedikçe mason olamaz. Tekrisde mason sırlarının ifşa edilmemesi hususunda eda edilen yemin ile sonuçlanır.

3 — Mason localarında çalışmaların, tatbik edilen ritüellerin hiç bir şekil ve surette sırrı icap ettiren bir yönü yoktur ve tüm ritüeller bilinmektedir, yayınlanmıştır. Masonlukla ilgili eser ve dergiler o kadar çoktur ki, bunlar büyük kitaplıkları doldurmaktadır. Son zamanlarda masonluğa ait yayınlanmış önemli eserlerin bazıları, mason olmayan, tekris edilmemiş kişiler tarafından ve bir çok masonun yardımıyla kaleme alınmış bulunmaktadır. Durum bu şekilde tespit edildikten sonra, sır saklamanın nedenleri araştırılmalıdır.

Akıllı, kâmil olma

Masonluk üyelerine âkil olmalarını, kemale doğru yönelmelerini-

ni önerir ve bunun sağlanması hususunda bir ortam yaratmağa gayret eder. Masonluk ayrıca toplum olarak âkil ve hikmet sahibi olunmasının gerektiğini benimser ve bu aşamanın gerçekleşmesiyle ancak sulh ve sükûn mabedinin inşa edilebileceğini kabul eder.

Olgunlaşma, kâmil olma, akıl ve hikmet sahibi olmanın insanlık fikir tarihindeki yeri pek önemlidir. Uzak doğu felsefesi; fransızların «sagesse», İngilizlerin «widnes» ve dilimizde bir zaman hikmet ve halen daha çok akıl diye adlandırılan konu ile ciddi bir şekilde ilgilenmiştir. Batı ve Orta Doğu uygarlıkları üzerinde etkili olan Kutsal kitaplarda akıl konusu üzerinde özellikle durulmuştur. Tevratta «Ecclesiaste» adlı kitap ile Hazreti Süleyman tarafından kaleme alındığı iddia edilen «Proverbes, Ata Sözleri» olarak tanınan fasıl akıl ve hikmet ile özel şekilde ilgilenmiştir. Kur'an-ı Kerim de de Bakara suresinin 269. ayeti aynen şu şekilde türkçeye çevrilmektedir: «(Allah) dilediğine hikmet verir. Hikmet kime verilirse, büyük bir hayra nail olur. Ancak tam akıllı olanlar anlar ve düşünürler».

Muhtelif ülkelerde ve farklı zamanlarda akıl ve hikmet ile kısmen birbirinden farklı hususlar kasıt edilmiş olması muhtemeldir. Bu konunun derinliğine incelenmesinde muhakkak ki yarar var, ancak akıl ve hikmet iktisap edebilmek için kişinin içine dönüklüğünün gerektiğinde hiç bir zaman ve hiç bir yerde kuşku edilmemiştir. Ayrıca olgunlaşma, hikmet sahibi olma müspet ilimle sıkı sıkıya bağlantılı değildir. İlim kişinin olgunlaşmasına yardımcı olabilir, ancak olgunlaşma için yegane yol ilim değildir. Masonlukta kemale götüren yola krali sanat denmektedir.

Olgunluğu, kemali, hikmeti tarif etmek muhakkak ki güçtür ve konumuz dışındadır. Bununla beraber hikmetin, aklın bir yönünü belirtmekte yarar vardır: olgun kişi, içine dönmüş, iç sorunlarını çözmüş kişidir ve gelecekte zuhur edebilecek sorunlarını da çözebilecek olanaklara sahiptir.

Her masonun kâmil olduğu, hikmet sahibi bulunduğu pek tabii iddia edilemez, ancak bu sahada ilerlemek için gayret etmesi kendisinden beklenir.

Sır saklama disiplini

Tarih boyunca tekâmül etmeğe muvaffak olanların açıkladıkları dikkate alındıkta bu yolun pek zor olduğu, zaman zaman ilerlendiği zan edilirken bazen de gerilendiği, devamlı bir gayret sarfının icap ettiği, disiplinli ve uzun süre devam eden çalışma ile ancak muayyen sonuçların sağlanabildiği belirtilmektedir.

Yine tarih boyunca bir çok toplumlar da hikmete, kemale doğru yükselme sahasında gayret gösterenlerin sırra önem verdikleri görülmektedir. Önemli olan sır olarak saklanan değildir. Önemli olan sır saklama disiplinine sahip olmaktır, bunun paralelinde, bilincin dışa dönük yönünü, içe dönük şekle çevirmektir. Dışa bakan gözleri içe bakmaya alıştırmaktır. Bunun için de gerekli olan ruhsal disiplinin ilk merhalesi sır saklama olarak belirtilmektedir. Muayyen yogiler, Hindistan'da müritlerine muayyen sözcükler üzerinde düşüncelerini toplamaya davet ederler. Bu sözcükler genellikle bir anlam da taşımamaktadır. Ancak Yogi düşünce konusu yapılan sözcüğü müridin kulağına fısıldar ve bunun katiyetle hiç kimseye açıklanmamasını ısrarla tenbih eder. Sır tutmanın, kişide bir özellik, bir kuvvet, bir kudret yaratmakta olduğu kabul edildiği gibi, aynı sırra sahip olan kişilerin bir araya gelmeleri halinde bu kuvvet ve kudretin arttığı savunulmaktadır. Toplum psikolojisi üzerinde bilgilerimizin artmasıyla bu sahada daha ileriye gitme olanağı sağlanabileceği tahmin edilmektedir.

Masonluk yönünden yaklaşım yapıldıkta şu hususun açık bir şekilde belirtilmesi mümkünleşmektedir: mason toplumlarında ve masonluk camiası içinde sır tutma disiplini vardır ve bu konuda hassasiyetle durulmaktadır, ancak mason olmayanlar tarafından bilinmeyen bir sır mevcut değildir.

Muayyen hususların açıklanma imkânsızlığı

Kutsal kitaplar kâmil insandan, hikmet sahibi olandan bahis etmekte, ancak Kemâlin, hikmetin nasıl sağlanacağını belirtmemektedir. Mistik hareketlerin önderliğini yapan kişilerin açıklamalarına göre de, yükselmek için mücadele eden kişinin muayyen bir an farklı bir âleme girdiği, bir âlemde var olduğu ve durumun sözlerle açıklanmasının mümkün olmadığı belirtilmektedirler. Kişinin içinin muayyen anlarda nurlandığını açıklayanlar bundan

daha ileri bir beyanın mümkün olmayacağı hususunda ısrarla durmaktadırlar.

Freud'ten bu yana psikanaliz çalışmaları bilinç altını araştırmaktadır. Muhtemeldirki kişinin bilinç altı olduğu gibi, bilinç üstü de vardır ve belki bilinç üstüne geçmeğe muvaffak olana hikmet sahibi denebilir. Büyük bir olasılıkla XXI. yüzyılda bilinç üstü araştırmalar geniş mikyasta yapılacak, kişiliğin meçhul olan yönleri aydınlanacak ve muayyen kuvvet ve kudretler harekete getirilebilecek ve tarih boyunca muaynen kişilerin, erenlerin vardıgı noktalara daha geniş bir kitlenin erişmesi mümkün olacak, zaman ve mekan sınırlarının değişmesi, genişlemesi mümkünleşebilecektir. Belki de biolojide «gen»ler üzerine yapılacak müdahalelerle bu gibi sonuçlar sağlanacaktır.

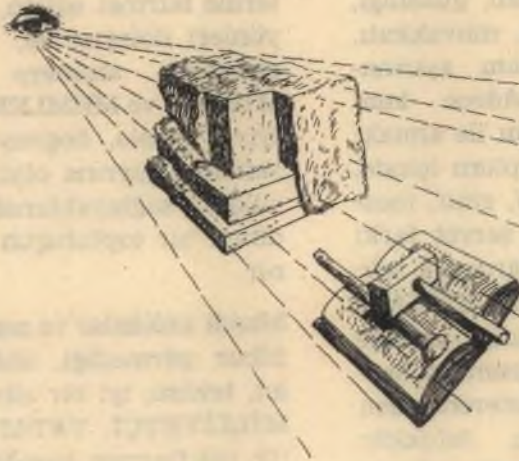
Halen muayyen olgunluğa varanların açıkladıklarına göre gizliliğin yücelmeye yardımcı olduğunu dikkata alarak muayyen toplumlar kapıları kapayıp çalışmaya gayret etmektedir. Semboller, ritüeller, disiplinli hareketlerin tümü yücelmeye yardımcı olduğu inancıyla bunları değerlendirmektedir. İlmin benimsediği metodoloji ile bilinç altı araştırmaları sembollerin değerini açıkladığı gibi, bilinç üstü araştırmaların da hikmet ve akıl hususunda ve kişinin üstün varlıkları ve imkânları hususunda bizleri aydınlatabileceğini ve muayyen merhalelere erişmek için takibi gereken yolları belirteceğini beklemek gerekir. Mason topluluğu bu aşamaların özlemine yaşar ancak bu aşamaları bu güne kadar gerçekleştirenlerin açıklamaktan aciz olduklarını belirtmeleri karşısında, bu hususları sır olarak saklamanın gerektiğini kabullenir.

Masonluğun genel amacı

Mason gerçeği arar. Gerçeğe yaklaşımın hislerle ve ayrıca düşünce ve mantıkla mümkün olduğunu benimser. Kişi tüm varlığı ile gerçeğe yönelmelidir. Gerçeğe hislerle (intuition) yaklaşımda kullanılan metod ile düşünce ve mantıkla aranmasında geçerli olan metod muhakkak ki farklıdır.

Hislerle sağlanan varlıklar kişiye ölçülemeyecek kadar zenginlik sağlamakta ise de, bu yol ne bir doktrin yaratmakta, ne de mantıki bir şekilde çevrenin benimseyebileceği bir sistemi olgunlaştırabilmektedir. Yüzyıllar boyunca gerçeğe yaklaşmak için kullanılan birbirinden tamamen farklı bu iki sistem çatışmıştır. Mason-

luk bunları telif etmeğe yönelir. Dış görünüşleri ile birbirine zat olan bu iki yol arasında muayyen köprülerin kurulabileceğine inanır. Hisler (intuition)larla çalışan kişiler tekris sistematüğini önemli bulmakta ve bunun için de sırrın tutulmasını ve yeminin edasını gerekli görmektelerir. Düşünce ve mantıkla gerçeği arayanlar için bu metodun değeri inkâr edilmektedir. Ancak gerçeğe yaklaşım farklı yollardan yapılırken farklı metodların kullanılmasını doğal karşılamak gerekir. Bu nedenle masonluk hislerle gerçeğe yaklaşım sistematüğini red etmediğine göre, her iki sistemi mecz ederek bir arada değerlendirerek bir sonuca varılmasını önerdiğinden, hislerle çalışanlar tarafından vaz edilen metodu muhafaza etmekte ve bu nedenle de sır saklamayı kabullenmektedir. Ancak toplumsal çaba ile gerçeğe yaklaşıldıkça, piramidin ucuna el ele vererek yaklaşıldıkta, iki metodun birleşebileceği sırrın da kendiliğinden önemini yitireceği düşünülebilir. Gelecekte evreni anlayan ve hatta evreni etkileyen kişiler, muayyen toplumlar farklı bir bilinçe sahip olabileceklerdir. Bu suretle de insanlık evrendeki fonksiyonunu gerçekleştirme olanağını bulabilecektir. Ancak bu aşamanın gerçekleşeceği ana kadar, geçmiş devirlerde önemini ispatlayan iyi metoddan birinin tercihi için esaslı bir neden görmemekteyiz.

Kompozisyon : Faruk ERENGÜL
(Kıtap, bilimleri temsil etmektedir.)

Mason Olabilmek

Bülent ÇINTAN

Güntümüzde toplum, güzelliği, ebediliği, süfliliği, muvakkatı, uydurani, şartlatani ayırmadan, hâdiseleri, sâdece kendine hoş gelen yanı ile almaktadır. Kişi, bu toplum içinde, ayırım yapabildiği, sınıf, mezhep, din, meslek, servet farkı gözetmeden, bir kardeşlik sevgisine ve EVRENİN ULU MİMARININ bağışladığı eşitliğe inanır ve yolunu aramaya başlar, hakikî yol gösterenlerden birine rastlar ise, tefekkür hücrelerinden geçerek Nur'a kavuşur.

Herkesin, kanaat, itikat, fikir-

lerine hürmet edilen, kişiyi bu yönleri dolayısı ile, muahaze etmeyen, ammeye hizmet, MİLLET ve MEMLEKETİNİN iyiye, güzele, doğruya ulaşanların hayrına olan, sulh ve sükûnu sağlayabilmek için didinen bir topluluğun içine girer.

Maddî imkânlar ve zenginliğin, itibar görmediği, ahlâk, fazilet, tevâzu, iyi bir aile reisliği, MİLLİYETÇİ, VATANSEVER'lik vasıflarının karakter olduğu bir zümre ile kaynaşır. Katılan kişi, bilmelidir ki MASONLUK bir din, siyasî bir

teşekkül, yada felsefi bir tarikat olmadığı gibi, ihtiras sahiplerinin arzularına erişmek için, basamak olarak kullanacağı bir cemiyet veya ticari müesseselerin, iş alanının, aldı ve verdilerinin yürütülebileceği bir kulüp de değildir.

MASONLUK, hakikat ve adaleti her şeye tercih eden, bâtil fikirler ve hürâfelerden uzak, fazilet sahibi, gani, mert, fakir ve acizin koruyucusu, güzel ahlâklı, sabırlı, kardeşlik bağlarıyla bağlanmış, insanlığın hizmetkârı olan kişiler topluluğudur. MASONLUK, haricî hayatın her türlü hadiselerini süzgeçten geçiren, servet, mevki, beşerî ihtirasların baskısından kurtulmuş, insanlık, ahlâk ve fazilet mesleğidir. Onun içindir ki, mensuplarını tefekkürre ve hakikatı aramaya sevk eder. Eğer bu, ideale gönül verir, MASONLUĞU zâhiren değil, kalben ve gönülden his edersek, o vakit, dürrüst, yenilmez, açık yürekli, fedâkâr, vefakâr, hoş görülü bir olgunluğa kavuşur, insanı sevmeyi öğreniriz. Bunları bilmeyen, benimsemeyen, zor gören, bir çok kimse, şahsî ihtiraslarının tahakkukunu düşündükleri için, hakikati, locaların insanî düşünceler ile birleşmiş, şahsî çıkarlarını, ihtiraslarını frenlemiş, şeref ve

menfaat beklemeden çalışan kişilerden teşekkül ettiğini görerek, evvelâ lâkayit kalır, sonra uzaklaşır ve kendi kendini tasfiye eder.

Her kişi, kendi yeteneklerine göre MASONLUĞU benimser, çalışırsa öğrenir, araştırırsa bulur, kendi kendine mücadele vererek, insan kusur ve günahlarını, nedâmetle düzeltir, kardeşliği, sevgiyi, iyiyi, güzeli, hakikatı öğrenir.

Bir Locaya intisap etmek, MASON olmak değildir. Orada, kendini islâh, etmek, mütemadî tekâmül ile fikir ve gönül muvazenesini temin ederek, hakikate yaklaşmakla MASON olmak mümkündür. Ancak böylece, zamanı hiçe akıtmaktan geri çevirip, hayra ve kemâle doğru akıtmak mümkündür. Akıl, kuvvet ve güzellik ile tamamlanınca ancak, kâmil bir insan, yani iyi bir MASON olunur.

Ham taşı yontmak, ruhu, yani ebedî varlığı, sert hayat darbelerine, günün, toplumun bozuk düzenine rağmen, yumuşatmak, nefsi islâh etmek, fânî dünya nimetleri karşısında küçülmeden, güzel sıfatlar ile doğruya, iyiye yönelerek, hakikate, yani MASONLUĞUN haz'ına varabilmektir. Yalnızca mâbedin çatısı altında MA-

SONLUĞU hatırlamak değildir.

Vazife ve sadâkat, insanı sosyal mahluk olarak vasıflandırır. Vazife hissi, mânevî ve sosyal varlığın, vicdanın kaçınılmaz bir kuvvetidir. Bundan mahrum olanlar, fazilet ve samimiyetten uzak, kötü ve şahsî ihtiraslardan kurtulamamış kimselerdir. Nefsi kontrol, vicdanını tatmin edebilen kimse, vazifelerini yaptığına, sulh ve sükûn içinde düşünerek kanaat getirirse, o vakit, haklarının ne olduğunu takdir edebilir, Vazifenin sosyal bir zaruret, İlâhî bir borç olduğunu anlar. MASONLUKTA hak yok vazife vardır. Zaten, hak bir vazifenin ifası ile elde edilebilen bir mefhumdur. Vazifesini ifa etmemiş veya edememiş bir kimsenin, hakdan bahsetmesi gülünç ve hodbinliktir. Vazife hissi yaşamı mânâlandıran, insanı kıymetlendiren bir mefhumdur.

Söz serbesttir kardeşlerim. Manası derin, ifadesi engin bir cümledir. Hür ve iyi insan olarak, mâbedin kapısına gelmiş MASONLUĞA kabul edilmiş kişinin, aldığı nuru, araştırıp bulduğu, çalışıp öğrendiğini, hodbince kendine saklamayarak, bütün kardeşlerine öğretme, düşünce ve fikirlerini bütün insanlığın hayrına yayma

imkanını veren bir serbestidir. Bu serbesti ancak nurun yayılmasına fırsat verecek, zalim, müstebit, istismar gruplarının egemenliğine son vererek, insan hak ve hürriyetlerinin yerleşmesine yol açacaktır. Kişinin, vicdanen hür olarak inandığı, beğendiği, doğru bulduğu, iyi gördüğü fikirleri, aklın hikmeti ile ifade ederek, insanlık mâbedinin inşaaında, yerine oturan bir taş olarak yerleştirilmesi için verilen bir serbestidir.

Tolerans, mesleğin, önde belenen vasıflarındandır. İstenilmeyen, mani olunamayan kusurları affetmek gibi basit bir tarifle anlatılabilir. Tolerans bazen faydalı baan ise zararlıdır. Kusurları af, kusurun tekrarlanmasını önleyebileceksa faydalı, eğer kusur işlemede devamı sebep olarsa, zararlıdır. MASONLUĞUN faziletlerinden biri olan tolerans, insana tehammül ve sabrı öğretir. Tolerans söylenenleri aynen kabul ve tasdik etmek değildir. Menfaat gayreti ile, günlük hayat içerisinde olan, geçti'ler ile yaşam sürdürenlere, kişi ve topluma karşı kusurlulara, hatta suçlara tehammül, vurdum duymazlık olup toleransın menfi tarafıdır.

Müsâmaha, kardeşliğin ferağat ve sevgi dolu bir ifadesi-

dir. Ancak, kalben gösterilirse O vakit, aldatıcı olmaz. Hakikatı arayan müsâmaha ulvidir. Aksi halde tehlikeli ve nankördür. İnsan sezgisine, inanca, mütemadi terakkiye, tekâmüle, yüksek bir idealin sağlanabilmesine müstenid bir fikir hareketi olan MASONLUK, MİLLET ve YURT duygularına karşı, sapık, gayri samimi, yabancı ideolojilere, asla müsâmaha göstermeyen bir karakterdedir. Tolerans eğri, çarpık, sapık bir şeyi hoş görmek değildir. Prensiplere, inanca, imâna, kutsî şeylere, gerçeğe inananların, ruhlarında yarattıkları mesafeli sabrın ve iyi niyetin eseridir.

Yardım, MASONLUĞUN umdelerinden biridir. Yardım, maddi ve manevi cephelidir. Maddi cephe, hele vaad edilmesi, çok kolaydır. Vaad, ke-se açılmadan, portföy çıkarılmadan kazanılan bir puandır. Vaadi yerine getirmek ise çok zor, bazen imkânsızdır. Mânevî cephe, çoğu kez maddî yardım karşılığında kolaydır. Fazla cesaret, fedakârlık ve feragat icap ettirmez. Bir az zaman harcamak, kulağa hoş gelen, samimi, sıcak birkaç söz yeterlidir.

İyi bir MASON olmak için maddiyat mâbedin dışarısında bırakılmalıdır. İhtiras ve şah-

si menfaatlerden uzaklaşarak, bu mukaddes çatı altında beraber olabilmekle, dış âlemdaki maddiyat ve menfaatlerimi daha iyi düzeye getirebilirim düşüncelerinden arınalım. Düşünelim ki, içerde ve dışarda, kardeşlik bağı ne kadar kuvvetlenirse, zâten yaşam o kadar kolaylaşacak, iyiye, güzele, doğruya yönelecektir.

Hakikat yalancıları ürkütür. Hakikati aramak bir mücâdeledir. Cesâret, iyi bir tâkip ile, bu mücâdele kazanılır. Bu savas, kalbin kendi kendini aldatmaması, vicdanın er veya geç, hakikatın karşısında isyanı ile kazanılır. Hakikate erişmek çoğu defa güçmüştü gibi görülür. Feragat, ısrar, sabır, çalışmak, cesaret ve ittihat zincirine bağlılık, samimi inanç, kibir ve gururdan uzak olma, tevazu, çok sıkı kardeşlik bağları, kişiyi hakikate mutlak ulaştırır. Hakikate ermek veya yaklaşmak o'nu ideal edinmekle mümkündür. Fikir mabedinin inşası için toplananlar, samimi olur, cesaretle fikirlerini açıklarlarsa, müşterek gaye olan hakikate erişmek daha kolaylaşır.

İdealimize erişmek için, birbirimize yardım edecek, hayallerimizi genişletecek, tecrübelerimizi arttıracak, bir birimize yardım ile günlük yaşamı-

mızı, iyiye güzele, doğruya yöneltecek, hatâlarımızı düzeltecek, hayatın tedrisâtından dâimâ istifade edecek ve iyi bir MASON olmak gayretini bir an dahi ihmal etmeyeceğiz. Kardeşlerimize, bütün insanlara ve insanlığa hizmetten geri kalmayacağız. Bunun için,

- İnsan şahsiyetinin yalandan uzak, iyi huylar ile gelişebileceğini,
- Mevki hırsı, başa geçme ihtirasının, yalancılığa sevk edeceğini, kalbi katılaştıracağını,
- Azamet ve gururun, insanı körleştireceğini, hattâ yeminini unutturup, insanlığa hizmetten seni alakoyacağını, düşünürsen,
- ALLAHA, Hürriyete, Bilgiye, Kardeşliğe inanırsan,
- Her insanın hak ve hürriyetine hürmet eder, bunlara müdahâle etmezsen,
- Fert olarak mes'uliyet hissinin taşırsan,
- Diğer kişiler ve toplum için, daima doğruyu, iyiyi, güzeli ararsan,
- Daima ve yalnızca hak'dan olursan,

- Hak ve fazilet ile ancak var olduğunu,
- Hak ve vazifenin beraber yürüdüğünü kabul edersen,
- Hiçbir menfaat kaygusuna kapılmadan, hakikat yolunda çalışmanın manevi hazzını tadabilirsen,
- Akıl ve vicdanını her şeyin üstünde tutarsan,
- Vicdanını esaretten kurtarabilirsen,
- Akıl ve zekânın gösterdiği yoldan çıkmazsan,
- Cehâlet, dalâlet ve manevi ruh sefaletini, aklın hikmeti ile yenebilirsen,
- Kurnazlığın, zekânın soy-suzlaşması olduğunu bilirsen,
- Muhitini kandırabildiğin kadar kolaylıkla, kendini ve vicdanını aldatamayacağını daima düşünürsen,
- Faziletsiz, samimiyetsiz, kötü ve ferdi ihtiraslardan, kendini korur, bu unsurlardan nefret edersen,
- İnsan için zararlı, fikir alemi için batıl telâkkilerden, toplum için aykırı ve sapık fikirlerden, kendini kurtarırsan,
- Kendini ilim ve irfân ile techiz eder, iyi ahlâk kai-

delerine uyma prensibini kabul eder ve kendi kendini tanıyabilirsen,

- Hata, yanlışlar, kendinde tesbit ettiğin eksikliklerden kurtulma gayretini gösterirsen,
- Elinden gelen iyiliği yapar, hürriyeti her şeyin üstünde tutar, gerçeğe ihânet etmezsen.
- Kendine yapılmasını istemediğin hareketleri, başkalarına yapmazsan,
- Alacağın kararların, sâf ve şuurlu olmasını, ahlâk yapısının içinde kalmasını sağlarsan,
- Nefreti, kuvvetli sevgi ile yenersen,
- Arzuladığın, umut ettiğin şeylere sahip olduğun zaman dahi, nefret ve hidde-te kapılmazsan,
- Izdırap anında da, isyan etmezsen,
- Izdırap ve güç anlarında, onları yener, yeni enerji gayret ve kuvvet kazanırsan,
- İştihâ ile yediğin ve içtiğin anda, aç olanları düşünür ve onlara el uzatırsın,
- Etrafındakileri mes'ut et-

mek ile saadetini tamam-larsan,

- Mes'ut olabilmenin, kendi kendini ilim, ideal, diğer-gamlık ile terbiye etmekle, mümkün olabileceğini kabul edersen,
- Neş'e, sükûn, huzur mutluluğa sahip olduğunda, mutsuz olanları düşünebilir, onlara yardıma koşarsan,
- İnsanın en kıymetli malının, ALLAH'DAN aldığı, ebebi olan, ruhunu tatmin etmekle mutluluğa kavuşabileceğini kabul edersen,
- Sabır, güç telâkki etmezsen,
- Hizmet ettiklerinden ne pahasına olursa olsun, bilâ-kaydû şart sadakât beklemezsen, onlara sabır gösterebilirsen,
- Çalışır, uğraşır, müsâma-ha gösterirken, sana hücum edenler karşısında, sabırlı olur, ümitsizliğe düşmezsen,
- EVRENİN ULU MİMARININ, doğuşda kimseye, sıfat, ünvan, imtiyaz vermediğini daimâ hatırlarsan,
- Hiçbir yardım görmeden dik durabilirsen,

- Sen dik durabildiğin halde, başkalarına boyun eğdirmezsen,
- Küçük insanlar ile uğraşmayıp, onları kolaylıkla af edebilirsen,
- Her insanın karşısında tevazu ile hareket edebilirsen,
- Kısa olan yaşamda, her insan ile birlikte, huzura kavuşmayı, varlığın hakiki mânâsının insanları mes'ut edebilme olduğunu idrâk edersen,
- Doğruluk, samimiyet, merhamet ve müsâmaha gibi faziletleri benimsersen,
- Sen yüksekte bakınca, aşağıdakileri nasıl küçük görürsen, aşağıdakilerin de seni öyle gördüklerini,
- İyi insan olmadan MASON olunamayacağını unutmazsan,
- Mesleğini ticarî, siyasi gayelere vasıta etmezsen,
- Böyle düşünenlerle, bu yolda olanlara mâni olursan,
- İtidâl, mulâyemet, hoş görü, ahlâk, yücelme ve yüceltme olan mesleğimizden yaşamının her anında uzaklaşmazsan,
- İttihat zincirini unuturda, tasavvur ettiğin güzellik ve asâleti, faydalı her şeyi, yalnız başına ortaya çıkarabileceğini zan etmezsen,
- Kötülükler, ıztıraplar, çevredeki bozuklukların hükümran olduğu bu günlerde MASONLUĞUN mânâ ve kıymetinin ne kadar yüceltiğini açıkça görür ve idrâk edersen,
- İnsanlığa hizmet, kâinatta kardeşliğin tahakkuku için, bütün insanlığa sükûn ve sulh getirecek, mutluluk ve NUR dağıtacak olan fikir mâbedinin sağlam bir taşı olarak, inşaata hizmet etmiş iyi bir MASON olursun.

Papa Clément XII nin « In Eminentı Apostolatus Specula » Başlıklı Emirnamesi

Fikret ÇELTİKÇİ

Giriş.—

Bildiğimiz kadarıyla Papa Clément XII nin Hür Masonluk hakkında vermiş olduğu afaroz kararının ne olduğu hususunda bizde şimdiye dek açık bir bilgi edinilmiş olduğunu sanmıyoruz. Bu belgenin tam bir çevirisini aşağıda sunmuş bulunuyoruz. Çeviriyi fransızcadan faydalanarak yaparken esas latince metni de göz önünde bulundurduk.

Çeviriyi takiben bu emirname ile ilgili bazı görüşleri kısaca özetlemeğe çalıştık.

Emirname metni.—

Yalnız ölüm halinde olanların Papa tarafından af'edilmesi hariç, adı tabiriyle Liberi Muratori veya Francs-Massons denilen Cemiyetin veya küçük meclislerin-conventicules-afaroz suretiyle re'sen mahkum edilmesi.

İsanın sadık müminlerine, Tanrıya hizmet edenlerin hizmetkârı Piskopos Clément'in selamları ve papalığın dualarıyla.

İâyık olmadığımız halde İlahî Kudret tarafından bize emanet edilen sürünün güvenliği üzerine aralıksız uyanık kalmamız için, bizi papalığın en yüksek makamına yerleştirmiş olarak, Yukarının yardımının müsaadesi nisbetinde, ve fenalığın ve hatanın ilerlemesini önliyecek bir set koymak için, özellikle, hakiki dinin bütünlüğünü korumak, bu çok güç zamanlarda onlara karışıklık fırsatı verecek olan her şeyi katolik âleminde uzaklaştırmak üzere, bütün gayretimizi sarfetmiş bulunuyoruz.

Umumî efkârdaki söylentiler bizim şüphemize müsait olmadığı cihetle, hiç bir fark gözetmeksizin her dinden ve her mezhepten kişilerin kabul edildiği ve vu kabulde, zahiri bir dürüstlük görüntüsünü zorunlu kılan ve bununla yetinen, saliklerini bir birine bağlayan ve özellikle Kutsal Kitaplar üzerine yapılan ve, toplanmalarında cereyan edenleri bir giz olarak saklayacakları, aksi halde en ağır cezalara çarptırılacakları hususundaki bir yemini zorunlu kılan bazı kanunları ve tüzükleri olan ve günden güne kendilerini açığa vuran merkezlerin, grupmanların, birliklerin veya küçük meclislerin oluşturulduğunu öğrenmiş bulunuyoruz.

Fakat, cinayetin kendiliğinden meydana çıktığı, aldığı bütün önlemlere rağmen durduramadığı parıltı nedeniyle kendisini ele vermesi gibi, bu cemiyet, bu toplantılar müminlere o derece şüpheli gözükmüştürki, her dürüst insan buraya kabul edilenlerin fasık olduklarından pek fazla şüphe etmemektedirler. Eğer onlar hiç bir kötülük işlememiş olsalardı, ışıktan bu denli nefret etmezlerdi. Bundan dolayıdırki, bir çok prensin, çoktan beri Devletinde ihtiyat tedbiri olarak bu cemiyetler yasaklanmıştır. Bu prensler bu kabil kişilere genel güvenlik düşmanları gözüyle bakmaktadırlar.

Bu itibarla, her zaman Devletin huzuru ve ruhların selameti için zararlı olan ve bu bakımdan mülki veya ruhanî yasalarla bağdaşmayan bu birliklerden doğan başlıca kötülükler üzerinde iyice düşündükten sonra, ayrıca, Tanrının sürüsünü idare etmek üzere seçilmiş olarak müdebbir ve sadık hizmetkârı sıfatıyla, bizzat Tanrının buyruğu ile bu karakterdeki kişilere karşı, hırsızların girmek için evi delmesi ve tilkilerin bağa saldırmaları ve her tarafta perişanlık getirmesi misali, basit kişileri igfal etmelerinden

ve sade ve masun kimselerin kalplerini oklarıyla gizlice yaralamalarından endişeli olduğumuzdan, daima uyanık olmak zorundayız.

Nihayet, bu iğfal halini durdurmak ve pek çok haksızlıkları cezasız bırakmaya yol açılara engel olmak arzusuyla, ve bizce bilinen ve aynı derecede doğru ve makul olan daha başka bir çok nedenlerle; kutsal Roma Kilisesinin muhterem Kardinal Kardeşlerimizle görüştüğten sonra ve onların mütalealarıyla, ve bizzat kendi hareket ve kesin bilgimizle, ve Papalık kudretimizin bütünüyle, Liberi Muratori veya Francs-Massons veya onları başkaca ne isimde olursa olsun, ebediyete kadar mer'i olacak olan işbu hükümle, sözü edilen merkezleri, toplantıları, grupmanları, birlikleri veya küçük meclisleri mahkûm etmeyi ve yasaklamayı kararlaştırdık ve onları fiilen mahkûm ediyor ve yasaklıyoruz.

İşte bu nedenle, kesin şekilde ve kutsal itaat icabı, ister laik, ister cismanî veya ruhanî ruhban sınıfından olsun, özel olarak belirlenen, her hangi bir durumda, rütbede, kademedede, makamda, üst makamda olursa olsun, bütün müminlere, her ne sebeple veya her hangi bir bahane ile, yukarda zikredilen bu merkezlere, toplantılara, grupmanlara, birliklere veya küçük meclislere girmelerini, onların büyümelerini kolaylaştırmalarını, onları kendi nezdinde veya başka bir yerde kabul etmelerini veya saklamalarını, onlara iştirak etmeyi, onlarla birlikte olmayı, onların toplantılarına katılmayı, onlara her ne olursa olsun bir şey temin etmeyi, onlara fikir vererek yardım etmeyi, onlara açıkça veya gizlice yardım ve kolaylık sağlamayı, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kendilerinden veya başkaları aracılığıyla bu cemiyetlere kabul edilmeleri için teşvik etmeyi, talepte bulunmayı, sevk etmeyi, bağlanmayı, her ne suretle olursa olsun, toplantılarda bulunmayı, her hangi bir şekilde yardım etmeyi ve onları tahrik etmeyi, yasaklıyoruz; zikrettiğimiz hususlara karşigelenleri sırf bu gibi hallerinden dolayı ve başkaca bir tebliğe lüzum olmaksızın, afaroz cezasına çarptırılacakları cihetle bu birliklere veya toplantılara aslâ katılmamalarını emrediyoruz; bu afaroza maruz kalanlar ancak ölüm halinde olmak kaydıyla, yalnız tarafımızdan veya bizden sonra hükümran olacak Papa tarafından af'edilebilir.

Buna ilaveten, piskoposlardan, yüksek rütbeli rahiplerden ve bölge piskoposlarından olduğu kadar, Engizisyon yargıçlarından

emirlere karşı koyanlar için, hangi derecede, mevkide, kademe-
de, rütbede, mertebede, üst makamda olursa olsun, işlemlere
geçmelerini; onları te'dip etmeye çalışmalarını, ve onları çok kuv-
vetli bir dalâlet içinde olma sanığı olarak, hak ettikleri cezaya
çarpıtılmalarını istiyor ve emrediyoruz.

Bu maksatla, bu kişilerin tümüne ve ayrı ayrı her birine, sözü
edilenleri izlemeleri ve kanun hükümlerine göre cezalandırılma-
ları, ve hizumu halinde mülki mahkemelere baş vurmaları için
yetki veriyoruz.

Bu hükümün suretlerinin de noterlikce tasdikli ve ruhban sınıfın-
dan bir kişinin mührü ile techiz edilmiş olmak kaydıyla aynen
asıllarının hükümünde sayılmasını istiyoruz.

Bundan başka hiç bir kimse işbu deklarasyona, mahkumiyet ka-
rarına, men ve nehy'e itiraz etme veya karşı çıkmaya cesaret et-
memelidir. Her hangi bir kimse böyle bir cür'ette bulunursa, bil-
melidir ki pek kudretli Tanrının ve muazzez havari Pierre ve
Paul'un gazablarına uğrıyacaklardır.

Bu hüküm, İsanın doğumundan itibaren 1738 senesinde, takvimin
4 Mayıs gününde ve bizim papalığımızın 8 inci yılında, Romada,
Sainte-Majeure de yayınlanmıştır.

* * *

Kısa açıklamalar.—

Masonluk Papa Clément XII nin papalık makamına oturmasından
çok eskidenberi var olan bir kuruluştur. Cemiyet olarak mason-
luk hiç bir zaman gizli kalmış değildir. Toplantıları ve özellikle
beliri bir merasime tâbi tutulan üye kabul işleri yabancılara ka-
palı olarak yapılır. Aslında bu toplantılarda ceryan edenlerin hiç
birisi sanıldığı gibi gizli kalmış sayılamaz. Bunlar üzerine bir çok
yayınlar yapılmıştır.

Operatif masonluk döneminde meslek erbabının cemiyete kabulü
için kabul edilenlerin cemiyette iken öğrenecekleri meslekî bil-
gileri cemiyet mensuplarından başkalarına ifşa etmiyecekleri hu-
susunda yemin etmeleri usuldendi. Bu suretle bir çeşit meslek
korunması sağlanmış oluyordu.

Spekülatif masonluk bütün usullerini eski operatif masonlardan aktarmış olduğu iddiasındadır. Dolayısıyla eski gelenekleri ve usulleri koruyan spekülatif masonluk bir çok usul ve âdetle birlikte kabul merasiminde localarda ceryan edenleri dış âleme ifşa etmiyecekleri hususunda yeni üyelerden söz alma usulü de muhafaza edilmiştir.

Operatif dönemlerde hür masonların ortaya koyduğu bir çok muhteşem dini yapıtlar sayesinde hür masonluk kilisenin himayesini sağlamış olduğu iddia olunur. Kilise ile irtibatlı olan bazı yazarlar bu himayenin mevcudiyetini kabul etmez gözükmekte ise de, masonluk tarihi üzerinde incelemelerde bulunmuş bir çok tarihçi bu himayenin gerçekliğinden emin gözükmektedirler. Tarihi kayıtlardan açıkça anlaşıldığı üzere batı Avrupada inşa edilmiş olan büyük kiliselerin, ve özellikle katedrallerin çeşitli yapı sorunları üzerinde ve yine özellikle mesleki kuruluşların tüzüklerinin hazırlanmasında din adamlarının önemli görevler yüklenmiş olduğu bellidir. Strasbourg katedralindeki gibi, bir çok kilisenin arşivlerinde operatif mason topluluklarına ait tüzüklerin muhafaza edilmiş olduğu bilinmektedir. Bu tüzükler daima dini esaslara uygun şekilde düzenlenmiştir. Bu da göstermektedir ki eski masonlar kilisenin himayesinden hiç bir zaman mahrum bırakılmamıştır.

Papalığın operatif masonlar üzerindeki ilgisinin azalması veya tamamiyle kaybolması artık yapı inşaatında mesleki sırların bir anlam taşımadığı zamanlarda olmuştur. Bir çok meslek mekteplerinde ve üniversitelerde mimari bilgisi açıkça her isteyene öğretilmeğe başladıktan sonra böyle bir sır saklamanın anlamı kalmamıştır. Kaldığı aynı dönemlerde büyük dini yapıtların yapılması istekleri de azalmış ve hattâ hemen hemen ortadan kalkmış gibidir. Bu hâlin bir sonucu olarak eski korporasyonların mensupları toplum içinde düzeni bozucu isteklerde bulunma eğilimini göstermeğe başladıkları anlaşılmaktadır. Papalık emirnamesinde prenslerin bu hususta yasaklar koymuş olmasına ima bu nedenlere dayandırıldığı muhtemeldir. Ancak, bu tarihlerden ve korporasyonların, tamamiyle denecek şekilde, ortadan kalkmış olmalarından bir hayli zaman sonra spekülatif masonluk canlanmış bulunmaktadır.

Filhakika, operatif masonluğun ya tamamiyle sönmesi veya İngil-

terede olduğu gibi yarı uyku halinde hayatını sürdürmesinden sonra, 1717 de İngilizler tarafından tekrar canlandırılan masonluk dini ilkelere karşı hiç bir davranışı benimsemiş değildir. Bil'akis, daha kuruluş anında masonluğa kabul edilenlerin dindar olması ana şart -land mark- olarak kabul edilmiş ve münkirlerin aslâ mason olamayacakları kesin şekilde ilân edilmiştir.

Papalık, önceleri bu yeni kuruluşa önem vermemiş gibidir. 1717 den 1738 tarihine kadar yirmi bir yıl içinde spekülâtif masonluğun gelişmelerini Papalığın izlememiş olması akla yakın gelmemektedir. Bu süre içinde Papalık hiç bir tepki göstermemiştir. O kadar ki, ilk afaroz beyannamesini yayınlayan Papa Clément XII, bu işle papalık makamına oturduktan ancak sekiz yıl sonra, birdenbire «In eminenti apostolatus specula» başlıklı yayını ile ilgilenmiş gibidir. Bazılarının deyimiyle ya çok geç kalmıştır veya 19. yüzyıldaki gelişmelerden haberi olmadığı cihetle çok erken bir hükme varmıştır. Kaldı ki, sözü geçen 19. yüzyıl olayları dahi böyle bir deklarasyonun yapılmasına müsait sayılamaz.

Bir çok yazar bu emirnameyi eleştirme cesaretini göstermiştir. Bunların bir kısmı protestan ise de katolik olanların da bu cesareti göstermiş olduğu görülmüştür.

Emirnamede masonluğun bir sırrı olduğu ve bu sırrın korunması için kutsal kitap üzerine yemin edildiği hususları üzerinde ısrarla durulmaktadır. Papa Clément XII ye göre, kilise hiç bir cemiyete böyle bir sır saklama hakkını tanımamaktadır. Papaya göre, böyle bir davranış müminler arasında şüphe uyandırabilmektedir ve böyle bir sır perdesi arkasına saklanan kimseler her türlü kötülüğü işleyebilirler. Papa Clément XII bu hususu şöyle bir cümle ile belirtmek istemiştir: «eğer onlar hiç bir kötülük işlememiş olsalardı, ışıktan bu denli nefret etmezlerdi.»

Bu beyanın ne kadar haksız ve gerçek dışı bir görüşün sonucu olduğunu ileri sürmek bize düşmez. Bizler elbetteki bunun yanlış olduğunu söyleyeceğiz. Bunu doğal bulmak gerekir. Şu kadar varki, masonlukla hiç bir ilgisi olmayan kimselerin ve hatta katolik kilisesi ile yakın münasebeti bulunan bazı yazarlar bile beyannamedeki görüşlerin müphemliğine açıkça işaret etmişlerdir. Hakikatı sırf hakikat olarak aranmsını amaçlayan ve akıl ve hikmetin rehberliğini kabul edenler için bu gibi yakıştırmalar daima

anlamsız gözükmiştir. Bir çok değerli din adamının ve Papalık müşavirlerinin iştiraki ile hazırlanmış olduğu anlaşılan bu Papalık emirnamesinin bu denli dayanıksız bir yargıya ulaştırılmış olması bu günkü düşünce âlemi için çok garip görünmektedir.

Emirnamede dikkatı çeken ikinci bir musip sebep, birincisinden de daha belirsiz görünmektedir. Papa Clément XII masonluğu mahkum etmek için şöyle bir sebep ileri sürmektedir: «yalnız bizce bilinen ve aynı derecede doğru ve makul olan daha başka bir çok nedenlerle.»

Papalık makamını işgal eden bir kimsenin yanlışlık yapması düşünülemediği gibi onun verdiği kararların doğruluğundan şüphe edilmesi de akla gelmez. Bununla beraber Papaların yayınlarının her zaman açık nedenlere istinat ettirilmesi âdet olduğu halde bu konuda böyle bir müphemiyetin tercih edilmesi kolay anlaşılır gibi değildir.

Bir çok araştırmacı bu müphem cümle üzerinde durmuş, fakat bu nedenlerin aydınlığa kavuşturulması mümkün olmamıştır. İleri sürülen fikirler tahminlerden ileri gidememiştir. Kimine göre Papa bu cümle ile masonluğun dini görüşleri ile ilgili bir hususa temas etmiştir. Bu kimselere göre Papa masonluğu yeni bir din gibi görmektedir. Bazılarının belirttiklerine göre masonluk katoliklik aleyhine bir tutum içindedir.

Tahminler arasında bir de, 18. yüzyılın ilk yıllarındaki siyasi gelişmeler ve özellikle İngilterede Stuart'ların yerine geçen Orange ve Hanover ailelerinin Roma Kilisesini kuşkulandırmış olmasıdır. İngilteredeki hanedan değişikliği, protestanların katolikleri saf dışı edecekleri fikrini doğurmuştur.

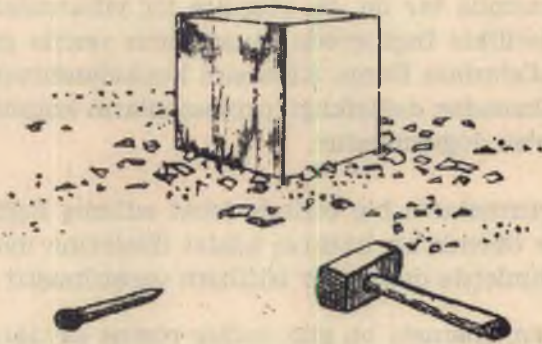
Bu gibi yakıştırmaların hiç birinde isbat edilmiş değildir. Bu nedenlerle böyle önemli bir kararın adalet ilkelerine uyup uymadığı hususunda zihinlerde daima bir istifham yaratılmıştır.

Papalığın bu emirnamesi bu gün kadük olmuş sayılabilir. Modern zamanların tolerans anlayışı Katolik Kilisesinin de görüşleri üzerine etkili olduğu bir gerçektir. Bu itibarla sözü edilen emirnamenin uygulanmasında büyük ölçüde yumuşama olduğu kabul

edilebilir (*). Bununla beraber şimdiye kadar hiç bir Papa bu hususta yeni bir beyana yanaşmak istememiştir. Bu davranış çok doğaldır. Zira yeni bir papanın Clément XII nin emirnamesinin yanlış bir mesnede dayandırılmış olduğunu ileri sürmesi âdet dışı bir hareket olur. Tanrının ilhamı ile verilmiş bir hükmü ortadan kaldırmak mümkün değildir. En iyisi, bu kararı unutmuş gözükme-
ktir.

Tanrı cümlemizi haksızlıklardan korusun.

(*) Bak. : Kiliseler ve Franmasonluk; Mimar Sinan, sayı 17, sayfa 67.

Templiers'lerin Masonluk Tarihindeki Rolü

Mehmet Fuat AKEV

Templiers tarikatının Masonlukla derin bir ilgisi olduğu malumdur. Hatta Skoç Ritinin yüksek bir derecesi, bu tarikatın sona ermesini ve Büyük Üstadının mutaassıp bir Kırâ- lın, Papa ile işbirliği yaparak, vermiş olduğu hüküm neticesinde, yakılmasını ritüelinde bahis mevzuu etmiştir. Fakat Templiers tarikatının masonluk tarihindeki hakiki rolü umumiyetle bilinmemektedir. Hazreti Süleyman'ın büyük mabedinin inşaatı, Üstad Hiram'ın ölümünden sonra dur-

muştur. O tarihten sonra iki bin yıl geçmiştir. Haçlı seferleri başlamış ve birincisi haçlıların hüsrânı ile neticelenmiştir. İkinci haçlı seferine katılan dokuz seçkin ve muhterem asilzade bulunmaktaydı. Bunlar 1118 yılında, Kudüs'te Şarkı ve Garbı birleştirecek askeri ve dini bir tarikat kurmaya karar verdiler, ve zamanın patriarşından berat alıp İSA'nın fakir Şövalyeleri ünvanı altında harekete geçtiler. Şarkla garbı birleştirme gay-

retlerine, haclı seferlerinin yıkıklarını tekrar inşa etmekle ve Mukaddes Topraklara giden hac yollarının polisliğini yapmakla başladılar...

Gayelerini İstanbul imparatoru ve Kudüs kralına kabul ettirdikten sonra, Süleyman Mabedinin altında bulunan yarı yıkık bir mahzene yerleşteler ve ilk önce kendilerine bir muhatap aramakla işe başladılar. Bu muhatapı İslam dinine bağlı ismaili tarikatına mensup Assassins aşiretinde buldular. Bu aşiret gnostik bir doktrin'e sahip olup, bilinmeyen hakikata ilham yolu ile varılabileceğine inanırdı ve Kur'anı katı şekliyle değil, akıl ve tefekkürle tefsir ederdi.

Dokuz Şövalye, kısa bir zaman içinde Assassins kabilesile yakın ilişkiler kurmuş, ve bu kabilenin büründüğü beyaz elbiseleri giymeğe başlamıştır. Kabilenin Büyük Üstadı olan Şeyh el Cebel tarafından tekris olunan Şövalyeler Hazreti İsa ve Süleyman Mabedi Milis'i unvanını almış ve kendilerini bütün Şarkta kabul ettirmişlerdir.

Nüfuzları o kadar büyüktü ki Kudüs kraları . ve II. Baudoin kendilerini yalnız İslam dünyasında değil, bütün dünya için sefir tayin etmişlerdir.

1173 yılında da III Alexandre isimli Papa kendilerine «Com-manderie» leri dahilinde dini serbestiyet tanımıştır.

Fakat, bu Şövalyeler inşaatçılığa nasıl geçeceklerdi? Yıkılan binaları, yolları, hastaneleri ve kal'eleri nasıl yeniden kuracaklardı? Bunun için garptan yapıcı ustası ve kalfası cezb'etmek zorundaydılar. Buna nasıl muvaffak olacaklardı? Kendilerine altından daha kıymetli olanı vermekle: hürriyeti.

Orta Çağ'da hürriyet mefhumu mevcut değildi. Her sınıfın kendi adetleri, imtiyazları ve yasakları vardı.

Derebeylerin yanında çalışan köleler. Hürriyeti ancak serbest şehirlere kaçmakla ve orada «hür mesleklerde» çalışarak elde edebilirdi. Bu serbest şehirler de imtiyazlarını, Derebeylerine verdikleri para veya mallar karşılığında alırlardı, veya kendi kendilerini müdafaa edebilecek bir milis kuvveti kurarak, derebeyine yardım etmek suretile, hürriyetlerine kavuşmuş olurlardı. Bu şehirlerde, meslekler korporasyon (lonca) usulü ile teşkilatlanmıştı, fakat bu loncalara girmek çok zordu zira loncaya girebilenler ancak Üstadın teklifi ile kabul olunur-

lar, ve Üstadlar tercihan oğullarını ve damatlarını teklif ederlerdi.

Loncaların yanında, ayrıca «hür meslekler»de vardı. Bunların teşkilatı «gilde» veya «hansa» olarak isimlenirdi. Bunlar çok ender olup, loncalardan tamamen ayrı birer teşekküldü.

İşte, bizim Templier Şövalyeleri kendi tarikatlarında sahip oldukları ruhani ve bedeni hürriyetten istifade ederek, celb'ettikleri bilumum mason ve inşaat işçilerine bu gibi bir hürriyeti vermeyi taahhüt etmekteydiler. Yegâne şart, bunların mesleki bir imtihandan geçmesi ve kabul olunması idi. Ayrıca, bunlar mesleklerine ve Üstadlarına sadık kalacaklarına dair bir yeminle bağlanmaktaydı.

Kudüs kiralığında, masonların hür olarak çalışabileceklerine dair haber bütün Avrupa'da yayılınca, mukaddes topraklara doğru büyük bir akın başladı. Oraya yerleşenlerin aileleri çoğaldı. Ölenleri cesetleri de Şövalyelerinkilerle yan yana toprağa verildi. Günlük hayatlarını da Şövalyelerin yanında sürdüren masonlar mesleki ve felsefi tekrislerini de bunlardan aldı.

İkinci haclı seferi sona erince, birçok avrupalı memleketlerine iade olundu. Templierler,

Kudüstaki tesislerini muhafaza etmekle beraber, Avrupa'ya da yerleştiler ve Paris'te, Londra'da Segoviada ve birçok Avrupa şehirlerinde bizans stili kiliseler inşa etmeye başladı, ve buralarda Templier Şövalyelerin «Commanderie» leri yerleşti. Londra'daki mabedin Commandörü, Kudustan getirttiği masonlara Fleet Street'teki kiliseyi inşa ettirdi ve bunlar Londradaki hür masonların nüvesini teşkil etti. Templierlerin en mühim tesisi şüphesiz ki Paristeki idi. Bu tesis, VI. Louis isimli Fransa kralından ruhi ve bedeni her türlü imtiyazı aldı ve burada çalışan bütün masonlar, hür mason imtiyazını sahipti. Fakat Templierler zamanla çok zengin olduklarından, Philippe le Bel isimli Fransa kralının kıskançlığına sebebiyet verdiler ve bu kral tarikatı lağvederek, Papa V. Clement'nın da yardımı ile başta Büyük Com-mandeur Jacques de Molay olarak, birçok Şövalyeleri yakarak idam ettirtti ve bütün mallarına el koydu. Bu arada, Büyük Üstadın yakılması sırasında, birçok hür masonun kendisinin yardımına yetişmek istediği fakat bunların silahsız olduklarından, aynı yerde yakıldıkları rivayet olunur. 30-40.000 Templier Şövalyenin ve bunlarla çalışan hür ma-

sonların bundan sonra ne oldukları tam olarak bilinmemektedir. Bunların himaye ettikleri hür mason localarında gizlendikleri ve Fransıya terk' edip İngiltereye kaçtıkları söylenir. Bunların bir kısmı, Skoçyada Kilwinning Hür Masonlar locasını kurdu. Bu loca, İskoçya Locasının matrikülünde 0 numara ile kayıtlı olduğu söylenir.

Hür Masonluğun perdesi arkasında, Templier Tarikatı yeniden kurulmuştu ve İskoçya

Kıralı Robert Bruce'un himayesine mazhar olmuştu. Bu himaye Stuart hanedanı tarafından da devam ettirildi.

Templier Şövalyeleri, İskoç Masonluğunu yaymaya devam ettiler. Bunun esas vasıfları: fransız menşeyi, katolik gelenekleri ve şövalyelik esasları idi ve bu Franc-Masonluk, locaların operatif şeklinden spekülâtif modern masonluğa geçişinde en mühim rolü oynamıştır.

Gnostisizm ve Masonluk

Seyhun TUNAŞAR

GNOSTİSİZM Yunancada «sezgisel bilgi» anlamına gelen GNOSE sözcüğünden türetilmiştir, «Tanrısal bilginin bilinebileceği» anlamındadır. Genel anlamda ise bilgicilik olarakta kullanılmaktadır. Tersı AGNOSTİSİZM «Bilinemezcilik» dünya felsefe tarihinde büyük bir okul olarak gözükmektedir.

GNOSTİSİZM'in çıkış noktasının bilgi olduğuna göre «bilgi»ye yönelmekte fayda vardır. Bir düşünür bilgiyi «İnsanın toplumsal emeği ile meydana çıkardığı maddi dünyanın yasalara bağlı ilişkilerinin düşüncesinde yeniden üretimi» olarak tanımlamaktadır. Felsefe tarihinde ise bilgi «İnsanla çevresi arasında kurulan ilişki» eşanlamındadır. Bilgi, ilk düşüncelerden bu yana çeşitli açılardan değerlendirilmiştir. Kimileri bu ilişkinin asla kurulamayacağını, kimileri kısmen kurulabileceğini, kimileri ancak tanrısal düzeyde kurulabileceğini, kimileri de bağıntılı olarak her an kurulmakta olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bilginin kaynağı, özü, sınırı üzerindeki araştırmalar çeşitli öğretiler doğurmuştur. Bilginin insan için mümkün olup olmadığı yolunda iddialar da ileri sürülmüştür.

GNOSE kelimesinden türetilen bazı sözcüklere çeşitli dillerde rastlıyoruz. Örneğin: GNOMIQUE: Bilgisel, GNOSEOLOGIE: Bilgi

kuramı, GNOSİS: İrfan, Bilgi anlamına gelen Almanca'da GNOSTİKER ve İtalyanca'da GNOSTİCİ gibi.

GNOSTİSİZM, Tanrı, insan ve dünya ile ilgili bütün sorunların çözümünü sağlayan bütünsel ve mutlak bilgiye sahip olunacağını kabul eder. Bu bilgi bazı kişilere bir anlık kesin bir aydınlanmayla kendisini gösteren tam sezgisel bir bilgidir. Diğer bir anlatımla ermiş bir kişinin sahip olabileceği bilgidir. İnsana sonsuz mutluluğu verir. Kişinin kurtuluşu ancak bu yoldan olabilir. Yoksa saf bir inanç kurtuluş için yetmez. Gnostikler öbür teozoflar gibi emanasyon (radyoaktif bir maddenin yaydığı ışınlar) kuramına ayrıca bir yer verirler, ancak maddeyi özü nedeni ile kötü sayarlar. İkilik temeldedir ve insan bedeni kötüdür. Bu kuram Hristiyan Gnostiklerinin insanlığın diriliş ve cisimleşme dogmalarını neden reddettiklerini açıklar. Gnostiklerin ahlak anlayışı da buna bağlanır, ya aşarı çilecilik, ya da tam toplum dışı yaşamdır. **Kurtarıcı** Gnos'a sahip olanlar toplumun koyduğu ahlak yasalarının üstünde kimselerdir.

Tek bir Gnostisizm yoktur, Gnostisizimler vardır. Bu düşünüş ortaçağ tutucu Hristiyan felsefesine göre Hristiyanlığa bağlı bir görüşler sistemi değil, sapkınlığın ilki ve en tehlikesidir.

Gnostikler çoğunlukla dinlerin içinde küçük gruplar meydana getirirler. Hristiyan Gnostisizminin, Hristiyanlığın başlarında çeşitli kolları vardı. Bu kollardan bazıları kurucuların adını (büyücü Simon, Basilide, Carpocrade, Valentinus v.b), bazıları da kolektif bir ad taşıyordu. Hristiyan öğretilerine ters düşen Gnostisizimler yanında, Origenes'in temellendirdiği bir Hristiyan Gnostisizmini de anmak gerekir. İlkel Hristiyanlığın çağdışı olan Mandeizm ve Hermetizm de bir çeşit Gnostisizmdir. Bir Yahudi Gnostisizminden (İskenderyeli Philon'un öğretisi: Kabala) söz edilebilir. Hindu dininde ve Budizmde de Gnostisizmle ilgili anlayışlara rastlanır. Batı Avrupa'da gizli bilimlerin çağında, bazı çağdaş düşünce akımlarında ve özellikle yeni teosofide gnostisizm izlerini sürdürür. 1946 yılına kadar gnostiklerin metinleri aziz Eirenaeus'un yazılarına aldığı örneklerden biliniyordu. 1946 yılında yukarı Mısır'da Nag-Hamadi yakınlarında başlı başına bir gnostik kütüphanesi bulunmuştur.

Tanınmış düşünürlerimizden Prof.Fuat KÖPRÜLÜ'nün, Prof. BARTHOLD'un bir eserine eklediği açıklamada, Gnostisizme yaklaşımı şu şekilde :

«II. ve III. yüzyıllarda Hıristiyanlık iki büyük bunalım geçirmiştir ki, bunlardan birisi Gnostisizm bunalımı, diğeri ise Montanist bunalımıdır. Doğu ve İslam tarihi ile derin ilişkisi dolayısıyla Barthold bunlardan birincisi hakkında kısaca izahat vermek zorunluluğunu duymuştur. La Gnose, yani «yüksek ve esrarlı bilgi veya ilim» adına ileri sürülen çeşitli dini ve felsefi doktrinlerin hepsine birden Gnostisizm derler. Daha Hıristiyanlıktan evvel mevcut olan bu doktrinlere karşı kayıtlara İsa'dan sonraki kut-sal kitaplarda rastlanmaktadır. Bunun Mandeizmle sıkı ilişkisi de gerçektir. Kendilerinin herkesce bilinmiyen yüksek ve esrarlı bir bilgiye sahip olduklarına inanan bu gnostikler arasında genel ve müşterek birtakım kurallar bulunmakla beraber, gerçekte çeşitli kökenlerden gelme ve doktrinleri bakımından birbirlerinden farklı Gnostisizmler mevcuttur. Bu isim altında Paganizm'den, Musevilik'ten, Hıristiyanlıktan çıkmış çeşitli mezheplere rastlanır ki, besledikleri doktrinler karışıktır ve çok eski köklerden gelmiştir. Eski Mezopotamya, İran, Fenike, Mısır dinlerinden bir çok kalıntıları Gnostik doktrinlerde bulmak kabildir. La Gnose gerçekte bir teozofidir. O, ruhu, cismani âlem tarafından uygulanan baskılardan kurtararak serbestçe Tanrılığa ulaştırmağa çalışır. Büyük Hıristiyan Gnostikleri, örneğin: Besilide, Valentinus, Marcion, eski doğu unsurları yerine, yavaş yavaş Yunan felsefesinin ve tasavvufun tesiri altında, Hıristiyanlık doktrininin de nüfuzuyla, Gnostisizmde yeni aşamalar gösterdiler. Valentinus kilise kurallarına büsbütün yaklaşıp, Eflatunun tesiri altında kuramsal bir din felsefesi sistemi vücuda getirdi. Genellikle Gnostiklerin düalizmi ile Zerdüşt dinine bağlı olanların düalizmi arasında büyük bir ayrıcalık vardır. Zerdüştlükte her iki karşılıklı âlem, yani nur âlemi ile karanlıklar âlemi hem maddi hem manevidir. Gnostiklerin düalizminde ise nur âlemi manevi, karanlıklar âlemi ise maddidir.» demektedir.

Belge bırakan ilk Gnostik düşünürlerle İ. S. II. yüzyılda rastlıyoruz. Özet olarak bu düşünürler, eski Yunan düşüncesini ilkel dinlerin de yardımıyla Yahudilik ve Hıristiyanlıkla karmaştırma-ya çalıştırmışlardır diyebiliriz. Belge bırakan bu Gnostik düşünürler Valentinus, Basilide, Bardesan, Simon, Saturninus ve Marcion'dur. Bu düşünürlerden üçü dünya uygarlığında büyük hissesi bulunan Anadolu'da yaşamışlardır. Bunlar Saturninus, Marcion ve Bardesan'dır.

SATURNINUS İ. S. II. yüzyılda yaşamış Antakya'lı bir düşündürdür. Doktrinini Antakya'da okutmuştur. Hıristiyanlığa içten bağlı olmasına karşın, bu dini derin bir suretle Hindu dini felsefesine biraz da Yahudi tasavvufuna göre değişikliklere uğratmıştır. Tanrıya «Bilinmedik Baba» adını vermiş, vahyin tanrıdan gelmediğini, Tanrının, kaynaklarından uzaklaşmaları oranında zayıflayan bir takım saf güçleri yaratmış olduğunu, fakat bunların asla karanlıklar saltanatında yok olup gitmediğini iddia eder. Saf âlemin son derecesinde dünyayı yaratmış olan yedi meleğin bulunduğunu ve bunların karanlıklar saltanatı ile savaşmak için hükümet kurduklarını, kendi eserlerinin mirasına konarak yardım etmeleri gibi, insanları da bunların yaratmış olduklarını kabul eder. Fakat bu melekler, şekilsiz bir nitelik olarak meydana getirdikleri insan bedenlerini canlandıramadıklarından en yüce güç olan Tanrının, bu bedenlere Tanrısal bir ışın, bir ruh vermesi gerekmiştir. Bu ruh kaynak ve niteliklerinin özü dolayısıyla çıkmış oldukları asıl kaynağa döneceklerdir. Bilinmedik Babanın, maddesel bir bedeni ve gerçek bir şekli olmadığı ve bir kadından doğmadığı halde, insan suretinde olan en yüce gücü, insan ruhlarının, tüm sefalet ve düşkünlüklerine yardım eder. Bu güç Hz. İsa'dır. Saturninus bu ve buna bağlı inançları takma adıyla yayınlamış ve bir hayli de öğrenci yetiştirmiştir.

MARCION İ. S. II. yüzyılda Sinop'ta doğmuş zengin bir gemicidir. Kendinden evvelki Gnostik anlayışlara Hıristiyanlığa uygun bir şekil vermeğe çalışmıştır.

BARDESAN Erbil'li bir ailenin çocuğu olup İ. S. 154 yılında Urfa'da doğmuştur. İ. S. 199-214 yılları arasında Urfa'da hükümet süren ve 206 yılında tebasıyla beraber Hıristiyan olan Prens Abgar'la birlikte terbiye görmüştür. Hıristiyan olduktan sonra Valentinus'un Gnostik doktrinlerini kabul etmiş ve sonradan onların çoğunu bırakıp daha ortodoks doktrinlere dönmüş ve İ. S. 222'de ölmüştür. III. Yüzyılda İran'da çıkmış olan Maniheizm üzerinde büyük tesiri vardır.

Gnostisizm tarihinde en büyük ad olarak Mısır'lı Valentinus'u görüyoruz. VALENTINUS İskenderiye'de doğdu. İ. S. 140 yılına doğru Roma'ya gitti ve orada yaşadı. Hıristiyan olduğu kesin değildir. Doktrininde Eflatun'un teorilerini andıran yanlara, putperestlik etkilerine, Yahudi geleneklerine, İran dualizmine, iyi

anlaşılamamış veya şekli değiştirilmiş Hıristiyan dogmalarına rastlanır. Ama hakim görüş panteizm (kamu tanrıcılık) tır. İ. S. 161 yılında öldü. Valentinusçuluk Gnostik mesheplerin en ünlüsüdür. Valentinus'a göre hiçlikten yahut mutlaktan arka arkaya üç ışın çifti yayılmıştır. Bu çiftlerden birinden kutsal âlem ile kendi yarattığı aşağı âlemin özelliklerini bağdaştıran bir yarı tanrı doğmuştur. Bu aşağı âlem kaba saba uzuvlarının altında zekâları gelişmiyen insanlardan ve maddelerden meydana gelir. Bu insanlar arasında bazıları karanlıklardan ve duyuların körlüğünden kurtulabilmiştir. Bunlar başta Yahudi'ler, sonrada Hıristiyanlardır. Bütün ışınların ortaklaşa çabasıyla üstün ışın yani yeni bir İsa doğacak, bozulan düzeni kuracak ve her şeyi geldiği yere, mutlaka döndürecektir.

İ. S. 7 yüzyılda ortaya çıkan Müslüman inancının tüm bu düşüncelerden yoksun kalacağı olanaksızdı. İslam felsefesinde Gnostisizmi Ârifiyyun yahut İrfaniye adı altında görüyoruz. Gnostik (arif) kişi şöyle tanımlanıyor.

İslam sofistlerine göre ârif, Tanrının zâtını gösterdiği kişidir ki, o kişide manevi haller belirmeğe başlar, can gözü açılır, Tanrının zâtını, sıfatlarını, adlarını ve işlerini bilir, bilgisi görgüye dayanır. Ârif kişi irfâna, bilginin meydana getirdiği yakın (kesin bilgi) ile erişir. Marifet iki kısma ayrılır. Birincisi akılla, yani akla dayanan sonuçla marifet, ikincisi, Tanrıyı tanrı ile tanımaktan elde edilen marifet. Birincisi eğitim ve öğrenimle her yetenek sahibi tarafından elde edilirse de ikincisi, görgü ve tecelliden başka bir suretle elde edilemez. İşte bu olgunluğa erişen kişiye arif kişi denir. Bilgi insana varlık verir, gururunu arttırır, bilgin kendisini insanlardan üstün görür, bu bakımdan sofistlere göre bilgi insana bir yüküdür ve Tanrının en büyük perdesidir. Halbuki irfan insanın varlığını giderir, insanı yokluğa ulaştırır. Bilgi bir araçtır, amaç değil. Bilgi ile aczini, eksikliğini ve yokluğunu bilen kişi ariflik seviyesine ulaşır. Arif olmak için eğitim ve öğrenime de lüzum yoktur. Fakat eğitim ve öğrenim görmüş bir kişinin irfanı eğer bildiğinden tamamıyla geçebilir ve yokluğa erişirse daha geçerlidir. Arif «geldiği ve gideceği yeri ve uğradığı konakları bilen mümkünat âleminin gerçeklerini anlıyan bütün evreni kendi varlığında bulan, gönül ülkesine sahip olan kişidir» diye tarif edilmiştir.

Rıfai dervişlerinden biri tarafından anlatılan aşağıda yazılı «yetmiş bin perde» kuramını, İngiliz doğu bilimcilerinden Prof. Reynold A. NICHOLSON «İslam Mistikleri» adlı kitabında İslam Gnostisizmine örnek gösterilmiştir :

«Yetmiş bin perde, tek gerçek olan Tanrıyı madde ve his dünyasından ayırır. Ve her ruh doğmadan önce bu yetmiş bin perdeden geçer. Bunların içeride kalan yarısı nur perdeleri, dışarıda kalan yarısı da zulmet perdeleridir. Doğuma doğru çıkılan bu yolculukta, içinden geçilen her bir nur perdesi için ruh, kutsal sıfatlarının birinden soyunur ve zulmet perdelerinin herbiri içinde, dünyevi sıfatlardan birine bürünür. Böylece çocuk ağıyarak doğar. Çünkü ruh tek gerçek olan Tanrıdan ayrıldığını bilir. Çocuğun uykusunda ağlaması, ruhun kaybettiği bir şeyi hatırlamasından dolayıdır. Şu kadar ki, perdelerden geçiş, unutkanlığı beraberinde getirmiş ve dolayısıyla kişiye de insan denmiştir. Aslında şimdi o, bedeninde tutuklu ve bu kalın perdelerle Tanrıdan ayrılmış durumdadır.

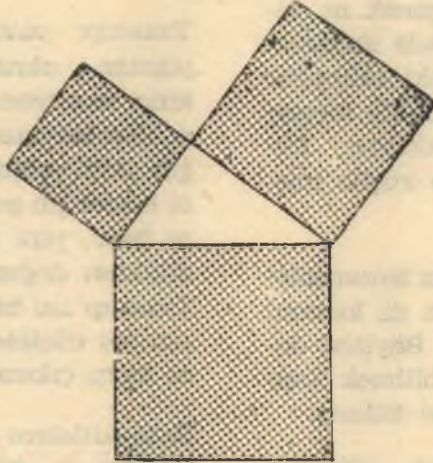
Özet olarak Gnostisizm Tanrısal bilginin bilinebileceğini ileri süren felsefi bir öğretilerdir. Dilimizde bilinircilik deyimıyla dile getirilen bu deyim, başta gnostiklerin çeşitli öğretileri olmak üzere Tanrısal bilginin bilinebileceğini öne süren tüm öğretileri kapsar. Bazı din ve felsefe tarihçileri Manihizm, Hermetizm gibi mistik inanç ve öğretileri de bilinircilik olarak nitelerler. Örneğin Kabbala'yı bir Yahudi Gnostisizmi, batınlığı de bir Müslüman Gnostisizmi sayarlar. Bu anlayışta Gnostisizm deyiminin din sapkınlığı sayılmasının da (tutucu çevrelerde) etkisi vardır. İngiliz düşünürü Bertrand RUSSELL'e göre Müslümanlık da bir çeşit Hristiyan Gnostisizmidir.

Dikkat edilmesi gereken bir husus, bu bilginin genel anlamda bir bilgi değil, mânevî sırlar bilgisi olduğudur. Maddî gerçekliğin bilinebileceği savı anlamında kullanılamaz. Oysa Agnostisizm (bilinemezcilik) terimi, bu anlamda bir bilinircilik karşıtı olarak maddî gerçekliğin bilinemeceği anlamında kullanılmaktadır. Gnostisizm çevirisi olarak bilinircilik, sadece, manevi sırların bilinebileceği savıdır. Dinsel ve mistik sırları bilme ile maddî gerçekliği bilme tümüyle karşıt anlamlıdır. Çünkü bu gibi sırları bilme savı ancak gerçekleri bilmekle mümkündür.

Yüzyıllar boyunca bütün bunlar niye söylenmiştir. Ruhçuluk, Putperestlik, çok tanrıcılık, aşamasından tek tanrıcılığa ulaşan insan oğlu kutsal kitapların ortaya koyduğu dogmatik kurallar ile niçin yetinmiyor?

Kişisel kanıma göre bu evrensel sıkıntıyı tek bir cümle ile şu şekilde özetleyebiliriz: «İnsan aklı ile, mevcut inanç felsefeleri arasındaki dengenin sağlanamaması'dır.»

Evrendeki matematiksel düzenin harikası özgür düşünce sahibi insan aklını rahatsız etmektedir. Kutsal kitapların dogmatik kuralları insan aklı için yeterli olamamaktadır. Akılcı insan oğlu kutsal kitaplara saygısını yitirmeden gerçeğe ulaşmak için büyük çaba içerisinde. Aklının yanında Tanrısal bir veri olan sezgisinin de yardımına gereksinme duymaktadır. «Evrenin ulu Mimarı», «Evrenin Ulu Geometrik Üstadı» dizeleri de, kanımca, Tanrısal gerçeğe ulaşmak için sarfedilen çabanın imajlarıdır ve kanımca çağdaş bir Gnostik anlayıştan başka bir şey değildir.

Masonluğun Savaştığı Kötülükler

Raşid TEMEL

Bilim kendini büyük öğretmen olarak kabul eder. Ama herkes bundan yararlanma imkânı bulamaz. Onun öğrettiklerinin çoğu bilginleri ve öğrencileri ilgilendirir. İnsanların çoğunun bilimle uğraşacak ne zamanları vardır nede imkânları. Bilim en hakiki mürşittir ama onun ötesinde de birşeyler olduğu muhakkaktır. Evrendeki büyük ve küçük misterler gibi.

Bilim bize doğanın fenomenlerini açıklar. Tanrı da kendini doğa ile belirtir. Böylece doğayı ne kadar iyi bilirsek Tanrıyı da o kadar iyi anlarız.

İnsanları gerçekten eğitmek, onlara insan olarak haklarını

ve yurttaş olarak görevlerini öğretmek demektir. Bütün yararlı ve iyi şeylerin karşısında kötülükler de vardır. Şimdi bunların bazılarını araştıralım:

Taassup, zâlim ve yaptığına pişman olmayan tabiatını, kinci ve affetmez olan bir Tanrı üzerine kurar. Bu, hastalığın aktif yanıdır. Batıl ise aynı hastalığın pasif yanıdır. Bizce batıl, yani boş inaçlar, cahillikten doğan yanıltılardır. Taassup ise bir fikre ters düşen her düşünceye körü körüne karşı çıkmaktır.

Batıl kitlelere hakim olursa, taassup da her zamanki gibi vahşi ve kaba şeklinde hüküm

sürecektir. Bunlar özellik ve karakterlerini tamamlamak için gösteriş, gurur ve mevki hırsı ile birleşirler. Bunlar da çok başlı bir yilandır. İnsanları kendi taraflarına çekmek ve kendilerine uymayanların kökünü kurutmak için milyonlarca insan öldürülmüş ve dereler gibi kanlar akmıştır. Bu ruh her yerde bütün kuvvetiyle en aktif halinde halâ yaşamakta ve insan tabiatının esas unsuru olarak görülmektedir. Mantık ise, bu zorlamanın etkilerini tersine çevirmek için durmadan işlemektedir. Masonluk kendi öğretileriyle silâhlanmış olarak, hakikatin eski düşmanları olan ruhsal baskı, taassup ve batıl ile devamlı savaş halindedir.

Bâtıl ve hürafeler hâlâ korkunçluklarını korumaktadırlar. Bunların tümünden yokedilmesi mümkün değildir. En büyük ve en akıllı insanların bile bundan kurtulamayacağı gibi, bu müsibetler halk kitleleri içinde insan tabiatının bir parçası olarak daima var olacaklardır.

Gösterişli, heybetli ve bilinmeyen şeylerden korkmak ve onlara karşı saygılı olmak insanların zaafıdır. Bu gösterişli kişiler Tanrıyı bile taklit ederek, O nun ajanı veya vekili imiş gibi baskı kurup, insanları kurnaz, hilekâr ve haris

bir sınıfın esiri yaparlar. İşte bu gibi işlerde biz Masonlar yararlı olabiliriz. Çünkü Masonluğun doktrinleri akıl ve hikmet yoluyla, uzak bir gelecekte olsa dahi, dünyayı idare edecek kuvvettedir. Masonluk kendine dürist davranıldığı sürece sonunda muzaffer olacaktır. Çünkü onun silâhları hakikat, yardım ve ikna yoludur.

Eski tahtının üzerinde oturan despotluk ise yasalarla kavileşmiş ve cehalet, batıl, taassup, imtiyaz, mevki ve sermaye ile korunarak, baskı altında tuttuğu halkı ezmiş, silâh zoruyla bile atılamayacak kadar güçlenmiştir. Despotluk aynı zamanda korkak ve iki yüzlüdür, dolayısıyla insafsız ve haindir. Çünkü korku daima gaddarlığa yol açar. Zulüm ise kendisine yapılan hiçbir şeyi affetmez.

Hürriyet ağacı her yerde yurtseverlerin kanlarıyla sulanarak büyür. Tekbaşımıza elimizden birşey gelmiyeceğine göre, Masonlukta isyan ve silâhla hür müesseseler oluşturma savaşı vermez. Ama Localarımız içindeki üyeleriyle, geçmişte olduğu gibi çok şeyler yapabilir. Geniş bir çevresi olan kardeşliğimiz çalışarak, halka haklarının ne olduğuna dair bilgi verirse kuvvetli bir

kaynak meydana gelir. Localarda zulme, cehalete ve batıla karşı patırtı yapmak ve sadece hürriyet, eşitlik ve kardeşlik demek bir yarar sağlamaz. Hürriyetin en etkili düşmanlarından biri de her devirde devletlerin yıkılışlarında büyük rolü olan demagojidir. Demagoglar iktidara gelmek için tehlikeli ve yalan öğretiler ortaya atarak, bu dalavereli yollardan emellerine ulaşma çabalarından çekinmezler. Bu felâket mimarlarını meydana çıkarmak için her fırsatta etkilerini azaltmak, başarılarını önlemek, halkı yanlış yola yöneltme girişimlerini bozmak görevimiz olmalıdır. Böyle bir mücadelede tek bir kardeşimizin bile oynayacağı rolün etkinliği aşikârdır.

Hepimiz hislerimize ve nefsimize hakim olarak, gerçek birer Mason gibi, mağlubiyette yıkılmayıp başarıda sorhoş olmamalıyız.

Zorbayı cezalandırmak amacıyla zor kullanmaya teşebbüs etmemeli ve insanlara olan sevgimizi kaybetmemek için onların hatalarından nefret etmemeliyiz. Yani insan düşmanı olmamalıyız.

Bencillik, hissizlik ve lâkaytlığın kaynağıdır. Bu inatçı düşmanın yenilmesi hemen he-

men mümkün değildir. Çünkü o pasiftir, sabittir, gözle görülmez, ikna yoluyla islâh edilemez, şerefsizlik ve utançtan etkilenmez.

Bu kötülüklerle mücadelemizde başarılı olabilir isek ve bu çabalarımızı çalışmaya, şevke, menfaat düşkünü olmamaya yöneltebilirsek, diğer hata ve adaletsizliklere karşı kazanaçağımız zafer, bugüne kadar gecikmesine rağmen, katileşecektir. O zaman Masonlar olarak kendimizi diğer insanlardan üstün görmemeye de ayrıca özen göstermeliyiz.

Masonluğun doktrini birçok kimselerin dilinde ama az kimsenin kalbindedir. Kardeşlerimizi Loca çalışmalarının dışında Masonlukla ilgili başka şeyler olduğuna inandırmak güçtür. Görünürde büyük bir hedef yoktur. Bu sebeple gösteriş ne kadar çoksa uygulama o kadar azdır. Masonlukta bu böyle olmamalıdır. Bunun böyle olmaması için de sorumluluklarımıza sadık, görevimiz olan işlerde çalışkan ve görevimiz olandan fazlasını yapmaya istekli ve gayretli olmalıyız. Eğer egoistliğin bizi ruhsuz bir boşvermeye itmesine mani olamazsak, Masonluğumuza yazıklar olsun, çünkü o zaman Masonluk sahtekârlığa dönişür.

Masonluk kendine has bir uygarlık sistemi yaratmaya uğraşmaz. Dünyamız için rahat, huzur ve kültür yapıcıları olan eski bilgin ve filozofların buluşlarını anlamak ve bunlardan yararlanmak için çalışır. Masonluk bu rahat, huzur ve kültürle insanın ilkel özellikleri olan tamah, kıskançlık ve iktidar hırsına karşı koymaya

çalışır. Masonluk Uluhiyet, hakikat ve hüririyet için saygılı olmaya tahsis edilmiştir. Bu herazman olduğu gibi günümüzde de düşünen, ilerici ve itibarlı insanlara yakışacak şekilde gayemiz olmaya devam edecektir.

(Bu yazının hazırlanmasında Leganda 32 den yararlanılmıştır.)

Masonik Araştırma Üzerine

Mişel MARGULİES

(Bir kardeşin «Masonluk Avrupaya Haçlı Seferleriyle Şarktan mı geldi?» sorusunun uyandırdığı bazı düşünceler.)

«Masonluğun menşei» uzun yıllardan beri masonik yazarların, araştırmacıların ve tarihçilerin üzerinde uğraş verdiği bir konu olmuştur. Tüm bu yazarları genel manada ve konuya yaklaşım açısından iki gruba ayırabiliriz. Sayısı çok daha kalabalık, yazıların okunması daha kolay ve geniş hayal gücü gerektiren ilk gruba «Fantezist Ekol» diyebiliriz. «Belgeci (mevsuk, otantik) Ekol» diye adlandırabileceğimiz ikinci grubun bugünkü en meşhur temsilcisi olarak Quatuor Coronati Locası ve üyelerini gösterebiliriz.

Fanteziler

Quatuor Coronati Locasının eski Üs. Muh. lerinden Roy Wells B. in çok doğru bir sözü vardır : «Fransmasonluk, üzerine birçok fanteziler yığılmış olan faydalı bir vasıta olmuştur. Aynı zaman-

da, üzerine birçok gonca aşılarmış olan bir sap'a da benzetilebilir.» İlaveler pek çok olmuş ve hareket tarzı, sıfatlar, ritüel, usul ve regaliyalara tesir etmişlerdir; haddizatında menşe karanlıklara gömülü olunca kim neyin hakiki olup olmadığını iddia edebilir?

Kaydı bulunabilen her uygarlık hatta her toplu yaşam kendine göre misterler ve ritler geliştirmiş ve tatbik etmiştir. Eski misterler ile Frımasonluk arasında benzer noktalar aramak birçok mason için pek eğlenceli bir çaba haline gelmiş ve böyle benzerlikler bulunabildiğinde bunları Cemiyetimizin öncüleri veya ataları olarak adlandırmak oldukça olağan olmuştur. Yurt dışında Eleusis, Pythagoras, Mısır misterleri ve Carbonari, Steinmetzen ve Compagnonnage cemiyetleri, bizde ise Fütüvvet, Ahilik, Mevlevilik ve Bektaşılık ile zorlama da olsa, bağlar ve akrabalıklar bulunmağa çalışılmıştır.

Oysa, bütün eski mister ve cemiyetlerde paraleller mevcuttur ve birbirine benzer prensipler veya hareket şekilleri bulmak pek zor değildir. Zor ve belki de imkânsız olan, menşe ve hısımlık hatlarının şüphe götürmez şekilde tesbitidir. Birçok benzerlik ve paralelizmin aldatıcı olduğu, aradaki zaman ve mekân farklılığı tetkik edilince kendiliğinden meydana çıkmaktadır.

Muhtemel Hakikat

Eski duvarcılardan kalan «Old Charges»larda (eski yükümlülükler) bugünkü Masonluğa geçişi gösteren yeterli temel bilgiler mevcuttur. Kilise ve Katedral inşaatına dayalı ve meslek imtiyazlarını korumak üzere Orta Çağlarda kurulan bir teşekkül bugünkü modern Frımasonluğun oturtulduğu çerçeveyi, temeli, iskeleti teşkil etmiştir.

Ele geçen eski İskoç ve İngiliz elyazmaları, (ki bunların en eskisi Mimar Sinan Yayınlarında, Sahir Erman B. tarafından tercüme edilmiştir - REGİUS -), operatif masonluktan spekülatif masonluğa geçiş dönemindeki loca zabıtları ve o devirlerde yaşamış kişilerin bulunan veya yayınlanan yazı ve hatıratları bu konuyu oldukça etrafılı bir şekilde aydınlatmıştır. Bu konuda daha geniş bilgiye sahip olmak isteyen kardeşlerin Gould, Jones, Knoop, Knight ve buna benzer daha birçok «Belgeci Ekol» üyesi yazarların kitaplarına başvurmaları gerekir.

Mesleğimizin menşeyini Tevratta bahsi geçen Hiram Abiff'e veya daha da geri giderek Ademe getirmek isteyen yazarların çalışmaları, hernekadar ego yükseltici ise de «Fantezist Ekol»ün tipik bir ürünü olarak kabul edilmelidir.

Sonuç

İnşaatçılar, ustalıklarını her çağda ispatlamışlardır. Sanatlarının gelişmesinde korunmasında gösterdikleri titizliğe, ve Britanya adalarında tuttukları kayıtlara bakınca, «Elle inşa edilmeyen» Mabedin inşasına çalışan Franmasonluğun, insanların Kardeşliği için nerede ve nasıl doğduğunu daha iyi anlıyoruz.

Masonik Dünyada Pergel (*)

Ergun ÖNEN

Pergel, birer uçlarından eklenlenmiş, iki koldan meydana gelen bir çizim ve ölçü aletidir. Pergeli, geometri yönünden, bir noktadan eşit uzaklıkta olan noktaların geometrik yeri olarak tanımlayabiliriz.

Pergel kelimesi, Farsça'da pergar ya da pergal, Grekçede pergola, Latince de kompas sözcükleriyle anılmıştır. Grekçe pergola kelimesinin etimolojik bir analizi yapıldığında,

kelimenin iki parçadan oluştuğunu görürüz. Bunlar, etrafında (çevresinde) veya kısaca çevre anlamına gelen «peri» ve toplantı, bayram, şenlik anlamına gelen «gala» sözcükleridir. Aynı şekilde, pergel (keza pusula) karşılığı kullanılan Latince Kompas kelimesi de çevre, sınır, vüs'at, uzunluk, daire, çevirmek, kuşatmak, elde etmek, kavramak, kapsamak, başarmak, birlik, bütünlük anlamlarına gelmektedir. Tüm bu anlamlarına uygun olarak Kompas, daire çizmek dışında bir ölçüyü de ifade eder ve bu yönüyle aynı za-

(*) Bilgi L. sınıfı 17.12.1980 tarihindeki toplantısında yapılan konuşmadır.

manda bir mukayese aleti olarak da kabul edilir.

İlkel şekliyle pergel, belli bir yere konulan sabit bir çubuk ve buna bağlanan müteharrik bir ipten oluşmaktaydı. Sonraları, ortada bir mafsal ve buna tutturulmuş eşit iki koldan oluşan çeşitli tip pergeller yapılmış ve kullanılmaya başlanmıştır. Bugün «nokta pergel», «oran pergel», «ölçek pergel», «yaylı pergel», «çap pergel», «üç kollu pergel», «çubuklu pergel», «taşçı pergel», «sabit pergel», «şapkacı pergel» gibi değişik bilim ve ihtisas alanlarında kullanılan çeşitli pergel tiplerinin yanı sıra, perimetre, periskop gibi rüyet sahasını ölçmeye yarayan aletler de mevcuttur.

Pergelin, bir çizim ve ölçü aletini ifade eden bu anlam ve çeşitleri dışında, Güneyyarıkürede Erboğa ile Üçgen arasında bulunan ve Pergel adını taşıyan bir takım yıldızdan; ayrıca Kutup civarında yaşayan ve yaz mevsiminde, gölgeleri, güneşin 24 saat süreyle seyrine uygun olarak etraflarında bir daire çizen «peris-yen» adını taşıyan ahaliden de burada söz edilebilir.

Bu arada pergel ve kompas sözcüklerinin dilbilimde bazı kaynak teşkil eder nitelikteki

mecazi ya da argo tabirlere kullanımına da burada değinmek isteriz. Örneğin, «pergellemek» (pergelle ölçmek), «pergelleri açmak» (geniş adımlarla yürümek), «kompas kurmak» (iyi plan yapmak, entrika çevirmek), «kompas sallamak» (dikkat etmemek) gibi.

Pergel, daire nosyonuna sahip olduktan sonra, insan oğlunun bulduğu en eski aletlerden biridir. Grek matematikçileri pergelle çizilen bir geometrik şekil alan daireyi, birçok genin limit durumu olarak nitelendirmişler ve çokgenin en ilkel biçimi olan bir üçgenin dahi, kenarlarının sayısını arttırmak suretiyle, pergelle çizilen bu geometrik şekle, yani daireye ulaşılabileceğini ifade etmişlerdir.

Fakat pergel sadece daire çizmeye değil, ölçü almaya ve ölçü taşımaya da yarar. Nitekim pergel, masonik açıdan, uzayda sınırlanmış sonsuz zaman duyumunun ve izafiyetin bir sembolü olarak değerlendirilir. Bu anlamda olarak, mutlak ve izafi, bir yandan ikiliği (pergelin kolları), bir yandan da birliği (pergelin başı) şekillendiren pergelin hareketlerinde temsil edilir.

Müteharrik bir alet olan pergel aktiviteyi simgeler. Pergel

lin kollarının açılıp kapanması, çeşitli olaylarda hareketli ve geniş veya sabit ve sık, fakat daima açık ve ikna edici olan muhakemenin farklı durumlarını ifade eder. Kolların hiç açılmamış olması, yani birbirine yapışık bulunması ya da sonuna kadar açılmış olması yani 180 derecelik bir açı teşkil edecek biçime getirilerek kullanılmak istenmesi durumunda pergelin bir etkinliği olmayacaktır. Pergel, ancak kollarının bu iki limit arasında ayarlanması suretiyle başarıyla kullanılabilir. Ancak masonluk, pergelin açıklığını 90 derecede sınırlayarak insanın geçermeyeceği hudutları belirler. Esasen 90 derecelik açıklıkta pergel gönyeyi meydana getirir. Şu halde mason pergelin kollarını bu sınırlar çerçevesinde makul biçimde ayarlayabilemil ve pergeli isabetli olarak kullanabilmelidir.

Öyle ki, mason, bir yandan pergelin kollarını genişçe açmak suretiyle çizeceği şekille, çevresinde bir nurlu hâle teşkil etmesini; öte yandan da, gerektiğinde kolları imkân nispetinde daraltarak çizeceği şekille isteklerini ve ihtiraslarını frenlemeyi bilmeli; bunları akılcı bir biçimde uygulayabilecek bir fgormasyona sahip olmalıdır.

İşte tüm bu anlam ve özellikleriyle pergel, masonik dünyada dengeyi, ruhun madde üzerindeki egemenliğini simgeler. Pergel, Kutsal Kitaplar ve Gönyenin yanı sıra masonik âlemin, mason localarının üç aydınlık kaynağından birini teşkil etmektedir. Bu üç büyük nur kaynağı, masonlara düşüncelerinde, sözlerinde ve davranışlarında yol gösterir, onlara ahlâk ve fazilet telkin eder.

Masonluk ve Filateli

Walter KIRBY

Stamp Collector 18.4.81

Çev. : Tark GÜNER

2 Ağustos 1980 de Arjantin PTT'si 3 puldan oluşan bir seri pul çıkarttı. Pullar; 10 Mayıs 1810 da Arjantin'in Kurtuluş Savaşın-da hizmetleri geçen 3 liderin anısına çıkartılmıştı. Bunlar; General Juan Gregorio de las Heras; Bernardino Rivadavia ve General Jose Mathias Zapiolo idi. Üçü de Masondu.

1. Jose Gregorio de las Heras (1780 - 1866), 26 yaşında iken ticari işlerini bıraktı ve orduya katıldı. 1806/807 yıllarında İngilizlerle çarpıştı. 1808 de Rütbesi süvari çavuşu idi.

1810 daki kansız ihtilalde, ihtilalciler tarafından desteklendi ve milis ordusuna katıldı, yüzbaşılığa terfi etti. 1813 de ise rütbesi Albay olmuştu.

1817 de, San Martin kuvvetleri ile birlikte Chaco Boca savaşına katıldı. Daha sonraki yıllarda da bir çok önemli savaşlarda yer aldı. 1820 de San Martin kuvvetlerinde kurmay albay olarak görev yaptı. 1824 te Buenos Aires valiliğine getirildi.

Las Heras, Mendoza'daki, «Lautoro» locasının amil azası idi.

2. Bernardino Rivadavi (1780 - 1845), tahsilini Buenos Aires'teki kraliyet okulu ile, San Carlos'taki kolejde yapmıştır. Konuşma san'atı, fizik ve teoloji üzerinde eğitim görmüştür.

1806/807 deki İngiliz işgali sırasında Gallegos'daki savunma taburunda yüzbaşı olarak hizmet gördü. Bu savaşta gösterdiği üstün başarı nedeniyle kendisine kraliyet onur madalyası takıldı.

1810 hareketi sırasında İhtilalcilerin tarafını tuttu fakat eyleme katılmadı. Daha sonra İhtilalciler Juntası Genel sekreteri Moreno'nun istifası üzerine bu göreve getirildi.

1811 Eylülünde kurulan    l  yönetimde, yönetimin sekreterli ine seçildi. Devlet adamlı ı nitelikleri çok yüksek olduğundan ve bu nitelikleri herkesçe kabul edildiğinden kısa sürede    l  yönetimin başına geçti.

1814 yılının sonlarına doğru Rivadavia, ülkesinin tanınmasını sağlamak üzere Avrupaya gönderildi. Bu görev için Avrupada 6 yıl kaldı. Nevarki arzu edilen sonucu sa layabildi i söylenemez. D nd   nde ülkesini anar inin içinde buldu. Federal bir sistem kurulmasını önerdi. Martin Rodrigez ba a geçince Rivadavia kurulan h k mette Dı ı leri Bakanı oldu. 1826 da, «United Provinces of Rio de La Plata» ya başkan seçildi. 1827 de resmî görevden çekildi ve İspanyaya yerleşti.

Rivadavia Masonlu a, Avrupaya olan ziyaretlerinden birinde geçti. Buenos Aires'e d n   nde de, «Aurora» Locasına kaydoldu. Daha sonra «Veleper» locasının kurucuları arasındayer aldı. Daha da sonra Pennsylvania Büyük Locasına ba lı 205 No. lu «Southern Star» locasına geçti.

Rivadavia'nın portresi 30 dan fazla Arjantin pulunda yer almıştır.

3. Jose Matias Zapolo (1780 - 1874) Arjantinin ba ımsızlı ı için sava anların en eskilerindendir. 1810 daki harekette ihtil lcilerin yanında yer almıştı, o zaman Tu general idi. Yine de yanlışlıkla tevkif edilmiş ve Cadizde bir hapishaneye g nderilmı tı. Serbest bırakılınca Rio de La Plataya geri döndü.

Arjantin senatosunda Buenos Aires milletvekili idi. Daha sonraları Deniz Kuvvetleri bakanı oldu. Amiral olarak donanmayı; kara ordusunu olduğu kadar m kemm l bir şekilde orgnize etmiştir. Zapiola'nın Masonlu a girişinin Avrupa'da olduğu sanılmaktadır. Muhtemelen ya Londra'daki «Logia Gran Reunion Americana», ya da Cadizdeki, «Logiade las Caballeros Racionales» de Mason olmuştur. Bununla beraber Zapiolanın, Buenos Aigesteki, «Logia Lanterina»nın kurucularından olduğu bilinmektedir. Orada «Sekreter» olarak görev yapmıştı.

San Martin'le  ili'ye giderken «Logia Lanterina Valente» askeri locasına devam ediyordu. Son olarak 1817 yılında Santiago'da kurulan, «Lodge Lanterine de Chili» ye devam ettiği bilinmektedir.

Lüksemburg Grand Düşe'sinde Masonluk

18. Asır tarihçisi Paul Rousseau'nun yazısının özetidir.

Derleyen : Mehmet Fuat AKEV

Müellif, ilk önce Masonluk tarihine bir göz atıp, Lüksemburg'un umumi bir tarihçesini çizer.

Avrupanın bu ufak toprak parçası, asırlar boyunca, İspanyolların, Avusturyalıların, Alman'ların, Hollanda'lıların, Fransızların ve en nihayet Belçikalıların elinden geçmiştir.

İlk operatif masonluk izi 1935 te, Luxemburg'ta da hükümdar olan Bohemya Kralı Wenzeslas'ın bir hür masonluk locasına vermiş olduğu berattır. Bu kiral, Luxemburg'un en eski operatif (veya spekülatif) masonu olmuş oluyor.

XVIII. asırda, Luxemburg, Avusturya'ya bağlı Hollanda (Pays-Bas) eyaletinin bir parçasıdır. O zaman Brüksel'de çok yaygın olan masonluk, Lüksemburg'ta henüz çok zayıftır. Lüksemburg, koyu bir katolik dindarlığına bürünmüştür.

Göthe Lüksemburg'ta kısa bir

müddet kalmıştır fakat onun gibi Mason olan ve Fransa'dan kaçan Lafayette daha uzun bir müddet kalmıştır. Lüksemburg, uzun bir müddet askeri faaliyetlerin merkezi olmuştur ve izi bulunan ilk Loca 1767'de «Posterite - Union» (Gelecek-Birlik) isimli fransız subaylarının kurdukları locadır.

1777'de Saint-Michel kilisesinin papazı, bir hareket yaratıp, locayı kapatır ve bütün mallarını satar.

Lüksemburg'ta kurulan ilk resmi loca «Parfaite Union» (Tam Birlik) locasıdır. Loca Hollanda Büyük Locasına bağlıdır ve ilk Üstadı Marquis de Gages'dır. Loca dini esaslara bağlı olup «eski ve reforme» ritile çalışır. En yüksek derece 18. Rose-Croix derecesidir. Ayrıca, Lüksemburg'ta bulunan askeri birliklerinin kurdukları locaların izlerine rastlanmaktadır. Bunlar İskoçyalı St. Andre derecesini benimse-

mişlerdir. Bu derece, Alman-yadan başlayıp Avrupaya yayılan Alchimie cereyanına kapılmıştır.

1786'da Masonluk, Avusturya hanedanından gelen bir emirle tatil edilir.

1797'de Lüksemburg Fransa'ya geçer. Fransız askeri locaları faaliyettedir: bunların isimleri «Fraternité» (Kardeşlik) ve «Concorde» (Uygunluk)'tur.

1803'te ilk Chapitre kurulur. Liberal burjuva'lar, localarda askerlere katılırlar.

Bu arada, üçüncü bir askeri Loca «Parfaite Union» (Tam Birlik) Lüksemburg'ta çalışmaya başlar.

Fakat Lüksemburg'taki masonluğun esas nüvesini teşkil eden Loca, 41. Alayın kurduğu «La Concorde» locasıdır. 1803 tarihinde, cepheye hareketinden önce, bu askeri loca, gerisinde bir loca bırakır ki, «Les Enfants de la Concorde fortifiée» (Kuvvetlenmiş Uygunluğun Çocukları» ismi altında 175 seneden beri çalışmalarını sürdürmektedir. Bu loca «modern fransız riti» ile çalışır. 1805'te bu Loca (Loge Capitulaire) olarak çalışır ve 4 derecelik bir Chapitre bağlanır.

Napoleon devri sona erer ve 1814'te ilk müttefik askerleri Lüksemburg'a girer. Bunlarla beraber Berlin'deki Royal

York Büyük Locasına bağlı «Friedrich zur Vaterlandsliebe» askeri locası gelmektedir. Bu Loca halen Coblençe'ta çalışmalarına devam etmektedir. O zamanki azaları arasında Friedrich von Ribbentrop, Heinrich Otto von Bismark ve Constantin von Zeppelin gibi ünlü isimler vardı.

1815'te, Lüksemburg Hollanda'ya bağlanır ve «Les Enfants de la Concorde Fortifiée» locası, Hollanda Büyük Locası'na bağlanmasını talep eder.

1830'da Belçika'da ihtilal olur ve bu memleket Hollanda'dan ayrılır. Bu ihtilalde, masonların rolü büyüktür.

1839'da Lüksemburg'ta 30. Derece (Kadoş Şövalyesi) ihdas edilir. Bu arada, Lüksemburg locasında ikilik başgösterir. Bir kısım BB. Belçikada esen havaya uyup (politikaya karışma) Arlon'da bir loca açmak üzere ayrılır.

Lüksemburg'ta kalan BB. lere Liège'de çalışan «La Nympe de Chaud-fontaine» locasının bazı BB.leri de katılır.

Lüksemburg 1839'da hürriyete kavuşur ve «Les Enfants de la Concorde Fortifiée» Locası «Merkez Locası» unvanını alır. «Lüksembourg masonluğu temel olarak (vicdan)ı ve kutup yıldızı olarak (hürriyet)'i seçmiştir.

OLAYLARIN İÇİNDEN

Sahir ERMAN

Nazi döneminde Alman Masonlarının bir davranışı

«Nazi Almanyasında Masonluk yasaklanınca, Bayreuth vâdisindeki Güneş Locasının teşebbüsü ile, masonların yakalarına bir «unutma beni çiçeği» takmaları âdet olmuş ve bu âdet savaş boyunca ve temerküz kamplarında dahi sürdürülmüştür. Masonluk nuru mâbetleri tekrar aydınlatınca, Almanya'da unutma beni çiçeği masonluğun resmî amblemi olmuş ve böylece yıllar boyu en kötü şartlar altında merkeze bağlılıklarını devam ettirebilmiş olan K. lerin hatırası şereflendirilmiştir.»

(Newzealand Freemason, IX/1, Sonbahar 1981, 24)

Kızılderililer Locası :

Birleşik Amerika'da Kızılderililerin en çok bulunduğu Oklahoma eyaletinde, Kızılderili K. lerce kurulan Cherokee Locası faaliyette bulunmaktadır. B. L. nın müsaadesiyle bazen başka vadilerde de çalışmakta olan ve böylece oradaki K. lerin de bu L. yı ziyaret etmelerine imkân sağlayan bu L. geleneksel kıızılderili kıyafetlerinin üzerine önlük ve regalyaları kuşanmak suretiyle çalışmakta ve ritüeli tam bir sadakatla uygulamaktadır.

(Masonic Square, Mart 1981, VII/23)

Liberya'da Masonluk :

Liberya'ya masonluk 1867 yılında İngiltere'den gelen göçmenler tarafından getirilmiştir. 1976'da 13 Locada 750 K. çalışmakta ve

büyük bir Masonic Mabedi bulunmakta idi. Ancak bu zamanlarda masonluk yasaklanmış, Mabed tahrip edilerek bir kısmı okul olmuş ve bir B.Ü.'la sekiz B.Görevli öldürülmüştür.
(Masonic Square, Aralık 1980, VI/175)

Danimarka Televizyonunda Masonluk aleyhinde bir yayın:

Geçen ocak ayının 17 sinde Devlet tekelinde bulunan Danimarka televizyonunda masonluk aleyhdarı bir yayın yer almıştır. Hiçbir masonun davet edilmediği bu yayında üçüncü derece töreni -tamamiyle gerçek dışı bir şekilde- icra edilmiş, bundan sonra kendi ifadesine göre masonluk hakkında birşeyler bilen bir kişi ile röportaj yapılmıştır. Mason olmadığını fakat 40 yıl önce masonların ismini havi bir listeyi görmüş bulunduğunu söyleyen bu şahıs, masonluğun kötü, demokrasi düşmanı bir cemiyet olduğunu, çünkü 125 masonun Danimarka'nın yüksek tabakasına mensup bulunduğunu ileri sürmüştür.

Buna benzer bir yayın 1975 yılında da yapılmak istenmiş, fakat zamanında uyarılan Danimarka B. L.'nin Yüksek Mahkemeye müracaatı üzerine bu yayın yapılmamıştı. (Bakınız: Mimar Sinan 1977, sayı: 24, sayfa: 74). Mason aleyhtarları bunun üzerine masonların Yüksek Mahkemeyi de kontrolleri altında bulundurduklarını iddia etmişlerdir.

Bu yayın gazetelerde de ele alınmıştır. Ancak kamu oyunun halen masonluğun lehinde olmadığı da bir gerçektir. B. Ü. yayınladığı bir mesajda şöyle demiştir: «Bizim geleneksel sükûtumuzu muhafaza etmemiz şarttır. Kardeşlerimizin ne olursa olsun, basındaki tartışmalara karışmamaları zorunludur».

(Frimurer Meddelelser : Danimarka B. L.'nin yayın organı, Mart 1981, 115/29)

Masonluğun 10 Emri :

- 1 — Makbul bir sebep olmadıkça L.'na gelmemezlik etmiyeceksin,
- 2 — Yabancıya, düşmana ve ikiyeüzütlüye karşı masonluk bilginle övünmeyeceksin,
- 3 — Masonik ilişkilerini ticari veya siyasi maksatlarla kullanmayacaksın,

- 4 — Yardıma muhtaç K. lerinin haklı isteklerini red etmeyeceksin,
- 5 — Masonluğa karşı olan mali vecibelerini ihmal etmeyeceksin,
- 6 — İyi insan olmadıkça iyi mason olamayacağını unutmayacaksın,
- 7 — Masonik bijuları üstünde taşımayacaksın (bunlarla yüklenmeyeceksin veya gösteriş yapmayacaksın),
- 8 — Gerçek masonluğun dış görünüşte olmayıp insanın içinde olduğunu unutmayacaksın,
- 9 — Hazırlıklı olmadığın görevleri elde etmeye talip olmayacaksın,
- 10 — Masonluğa olan bağlılığın yüzünden eşini ve aileni ihmal etmeyeceksin.

(The New Mexico Freemason, Şubat 1981, 46/2, 4)

İtalya'da P2 Locası olayı :

Bu olayın dünya basınında yankılar yaptığı bilinmektedir. İtalyan B. L.'ndan B. L.'mıza gelen resmi bir levhada, 1976'da faaliyeti durdurulmuş olan L. nin eski Ü. M.'nin evinde gizli olarak ve B. L. nin bilgisi dışında çalışmaya devam ettiğinin anlaşıldığı, bu itibarla bu L. ile İtalyan masonluğunun ilgisi olmadığı bildirilmiştir.

Olay henüz devam etmekte olup, yakından takip olunmaktadır. Resmi ve masonik soruşturmalar son bulduktan sonra, bu konu ile ilgili geniş ve doğru bilgi K. lerimize verilecektir. Bu olay masonlukta «Yenilik» adı altında geleneklere aykırı herhangi bir davranışın sadece kötü sonuçlar verdiğini bir defa daha ortaya çıkarmıştır.

KURULUŞ YILDÖNÜMLERİNİ

İDRÂK EDEN LOCALAR

VÂDİSİ	LOCASI	KURULUŞ TARİHİ
İSTANBUL	SEVGİ	7.7.1948
»	HÜRRİYET	23.8.1948
»	HUMANİTAS	6.9.1961
ANKARA	UYANIŞ	12.7.1948
İSTANBUL	HULUS	25.10.1961
»	MÜSAVAT	26.11.1950
»	LİBERTAS	29.11.1952
»	DEVİRİM	1.12.1962
»	PREEDOM	18.12.1961
»	S. DOSTLAR	29.12.1958
ANKARA	BİLGİ	7.10.1951
»	ÇAĞ	22.11.1969
»	İNANIŞ	29.11.1951
»	ÇANKAYA	23.12.1961
»	BARİŞ	25.12.1954
»	DİKMEN	25.12.1954
İZMİR	GÖNÜL	1.10.1955
»	İRFAN	1.10.1955
»	ÜMİT	1.10.1955
MANİSA	MANİSA	11.11.1977

Localarda Verilen Konferanslar

MAYIS — EKİM 1981

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İdeal	Sağlam Dalaman	ABD izlenimleri ve bir Dallas Locası	14.9.1981
Kültür	Halûk Kulen	Dış alemde Masonun davranışı	19.6.1981
»	Hadi Tamer	Medeniyet dediğin	5.6.1981
	(Ebd. Maş. a intikal etmiş H. TAMER K. in son konuşması)		
Ülkü	İ. Hüsrev Tökin	Atatürk'ün tarihteki yeri	7.5.1981
»	Nusret Semi	Sevginin zaferi	21.5.1981
»	Halil İbrahim Göktürk	Atatürk ve biyografik Kemalizm	24.9.1981
Kardeşlik	Ergun Zoga	Sevginin anatomisi	14.5.1981
»	Panel: Niyazi Tarman	Atatürk ve Basın	1.10.1981
	Şükrü Alpaslan	Atatürk ve Laiklik	»
	A. Erdal Yılmaz	Atatürk'ün ekonomik politikası	»
	Tayfun Akgüner	İdeoloji olarak Kemalizm	»
Hürriyet	Bülent Çetiner	Masonlukta ilk adım	9.6.1981
»	Cüneyt Eriş	Shrine ve 200 000 çocuk	15.9.1981

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Hürriyet	Yener Süsoy	Bir röportajın düşündürdükleri: Hayrullah ÖRS -	
»		Abdi İPEKÇİ	29.9.1981
»	Bülent Çetiner	Masonik görev	13.10.1981
»	Bülent Çintan	Atatürk	10.11.1981
Sevgi	Erol Orhun	Ritüeller	15.6.1981
»	Reşat Aras	Koruyucu'dan izlenimler	1.6.1981
Müşavir	Ergün Toğrol		
»	Reşat Tesal	Atatürk	15.4.1981
»	Sahir Erman	P2 Olayı	16.10.1981
Libertas	Karl Gujer	Din ve Masonluk	8.4.1981
Hakikat	Pashalis Donias	Kabeiroi misterler	14.5.1981
»	Andon Parizyanos	Masonluk ve ilkeleri	30.5.1981
»	Vasil Kaloyanidis	Atatürk'ün dış siyaseti	11.6.1981
»	Vasil Kasapitis	Masonlukta aradığımız ve bulduğumuz	15.10.1981
Ahenk	Cihat Arcıl	Atatürk ve Türk Eğitimi	3.6.1981
»	Burhan Güngör	Atatürk ve Türk hukuku	»
»	O. Cumhuriyet Akkent	Atatürk ve Türk hekimliği	»
»	Yako Levi	Üs. ve Çıracı arasında Masonik diyalog	21.10.1981
Fazilet	Mithat Gürata	Atatürk ve Masonluk	26.5.1981
Erenler	Nusret Semi	Hürriyet açısından Atatürk	29.5.1981
Delta	Yılmaz Altuğ	Atatürk ve dış politika	23.5.1981
S. Dostlar H. İbrahim Göktürk		Büyük Atatürk	30.4.1981
Ülke	Nejat Atahan	Fezada üç nokta	23.6.1981
Hulus	Koço Yosifidis	Kardeşlik hakkında	3.6.1981
»	V. İstavropulos	Masonun görevleri	17.6.1981
»	Yorgi Vakalopulos	24 Haziran'ın anlamı hakkında	24.6.1981
»	Yani Karamiti	Masonluk ve Misterler	14.10.1981

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Freedom	Charles Schaub	Masonluk ruhu	7.5.1981
»	—	Masonik sembolizme açılan kapı I :	
	I. R. Deleon	a — Işık olsun	24.9.1981
	Halûk Bitek	b — Yeniden doğuş	»
» Forum: Yön. Amil Kunt		Masonluğun gücü	22.10.1981
Devrim	Halûk Abbasoğlu	Yunan Mitolojisinde Akıl, Kuvvet ve Güzellik	29.4.1981
»	Erdal Uran	Montaigne' Denemeleri'nin Masonik yönleri	10.6.1981
»	Galip Dolun	En büyük rehberimiz (AKIL)	30.9.1981
Pınar	İnal Göral	Atatürk Devrimlerinin insanlığa etkileri ve bunun Masonik anlamı	12.5.1981
»	Ergin Çavuşoğlu	Masonluğun temel ilkeleri üzerine görüşler	26.5.1981
»	Şevki Kayaman	Semboller ve Alegorilerin ayrımı (Kısa Masonik görüş)	26.5.1981
»	Fikret Çeltikçi	Atatürk'de kültür ve uygarlık anlayışı, Masonik kültürle bağlantı	29.9.1981
Hisar	S. Rıza Kırkpınar	Atatürk'ün kültür sanat ve edebiyat anlayışı	19.5.1981
»	Osman Demir	Londra'da Masonik çalışmalar hakkında	
»	Şerafettin Kılıç	Masonik konuşma	6.10.1981
Üçgen	Özkan Kaymak	Çıracak Masonun yalnlılığı	1.5.1981
»	Abdurrahman Erginsoy	Mithat Paşa	1.5.1981
»	Coşkun Gültekin	Erdem üzerine	12.6.1981
»	Turan Yeşilkaya	ABD'deki Masonik çalışmalarla ilgili	
	Hayati Fins	intibaları	26.6.1981
»	Adnan Gökmen	Ölümsüzlüğün sırrı	16.10.1981

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Üçışık	Yaşar İlkavaş	Atatürk'ün eşitlik, özgürlük ve kardeşlik anlayışı	4.5.1981
»	Günay Aktay	Amerika'da Masonik izlenimler	19.10.1981
Gün	Turgay Koçak	Yeni K. lere tavsiyeler	25.5.1981
Özlem	Ekrem Azak	Masonik bilgiler	30.9.1981
Başak	Argun Berker	Anadolu'yu ve insanlığı aydınlatanlar (Masonik yaklaşım)	4.6.1981
İrem	Yusuf Nomal	Mimar Sinan Locası	24.4.1981
»	Fahri Duygun	«İREM»'in altı yılı	5.6.1981
»	Zafer Sarıyer	Sembolizma	11.9.1981
»	Şükrü Bilsel		
	Erdoğan Kutkan	Loca çalışmaları ve	
	Feridun Birkandan	Masonlukta şekil ve ruh	22.5.1981
Evren	Sezer Levi	Landmarklar ve Anderson Anayasasından	
		toplayabildiklerim	11.6.1981
»	Atilla Üçer	Ahlâk ve uygarlık	17.9.1981
Piramit	Armağan Vardarlı	Ahlâk	27.3.1981
»	Ömer Faruk Kurt	Atatürk'ün Laiklik Hukuk Devrimi	5.6.1981
»	Oral Oğuz	Sevgi	10.4.1981
»	Onur Ayangil	Atatürk ve Masonik ilkeler	8.5.1981
»	Günel Erköse	Anderson yasası üzerine	8.5.1981
»	Cumhur A. Törün	Taassup hakkında	23.10.1981
Burç	Güven İpekçi	Masonluğun kuruluş tarihi	4.5.1981
»	Sedat Toydemir	Bektaşilik'te erişirme töreni	5.10.1981
Niküfer	Şevki Kayaman	Adetler ve davranışlar	28.5.1981
»	Lütfü Ensari	Binlerce yıllık gelenek	30.4.1981

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
ANKARA			
Uyanış	Emin Gürol	Genel çizgileri ile Derneğimiz	5.6.1981
»	Sami Gürün	Dernek, söyleşi ve damlalar	4.9.1981
Doğuş	Nur Safa Tekyeliban	Cehalet, Taassup,	
	Sezai Yılmaz	Tolerans	28.4.1981
»	Rüçhan Altuğ	Masonlukta felsefe ve mantık	9.6.1981
»	Hüsamettin Aral	Eşitlik, Hürriyet, Kardeşlik	23.6.1981
»	Oktay Dizdaroğlu	Ahlâk, Fazilet ve gerçek	22.9.1981
»	Salih Tugay	Kardeş sevgisi, huzur, doğruluk	13.10.1981
»	Kemal Tan	Atatürk	27.10.1981
Yükseliş	Savaş Aygen	Geleneksel Masonluk	3.9.1981
»	Enver Ziya Karal	Atatürk	17.9.1981
İnanış	Ragıp Saguner	Türk Masonluk tarihinin yeni açıdan yorumu	11.5.1981
»	Mehmet Özdemir	Kalfalık ve Masonlukta kalfalık	25.5.1981
»	Atilla Aycan	II.°nin sembolizması ve	
	Metin Korfalı	Felsefesi	23.6.1981
»	Cahit Toksoy	Kuvvet ve güzellik	28.9.1981
»	Güngör Çamlıyurt	Masonik öğreti ve terimler	12.10.1981
Bilgi	Necdet Egeran	İnsanlığın en yüksek değeri	20.5.1981
»	Önder Tüzüinalp	Kalfa derecesi üzerine	16.9.1981
Dikmen	Doğan Poyraz	Çok yakından izleniyoruz	18.6.1981
»	Emin Hekimgil	Dış ülkelerde Atatürk yılı ile ilgili programlar	18.6.1981
»	Atıf Güven	Çıraklık devremdeki duygularım	18.6.1981

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Çankaya	Hikmet Turat	Masonlukta Remzi ve Felsefi Dereceler, Ritler	8.5.1981
»	Suat Çelebi	Alevilik ve Sünnilik	11.9.1981
Arayış	Fuat Göksel	Erdemin Kaynağı ve Masonik Ahlâk Sistemi	5.5.1981
»	Acar Tekinel	Nasıl Masonuz	15.9.1981
»	Tarık Güner	Kalfa olmanın anlamı	29.9.1981
»	Çokşen Zerenler	Üç büyük nur	29.9.1981
»	Rüçhan Altuğ	Masonik konuşmalarda adap	6.10.1981
»	Tunçay Kesim	Masonluğun insanın gelişimine etkisi	16.6.1981
		Akıl mı - Yöntem mi?	9.9.1981
G. Mimarları	Yavuz Durak	Atatürk sevgisi	12.5.1981
»	Yaşar Şendal	Kalfa kimdir?	15.9.1981
»	Bülent Onaran	Masonik eğitimde üstadın yeri	6.10.1981
Eşitlik	Raşit Temel	Masonluk nedir-Ne değildir?	
	Özdemir Demir	Mason nasıl bir insan olmalıdır?	14.4.1981
	Sedat Tenik		
	Diğer Sümer		
»	Fuat Göksel	Masonik ilkeler ve sembollerin dili	9.6.1981
Yunus Emre	Şekür Okten	Dış âlemde Masonluk	28.4.1981
»	Ender Arkun	Eriştirmenin akılcılı ve duygusallığı	20.5.1981
»	Kıvanç Ayas	Eriştirmede sembolik anlamlar	20.5.1981
»	Armağan Örneker,	Eriştirmenin genel değerlendirilmesi	20.5.1981
	M. Asım Alev,	Eriştirmeden sonra masonluğa ulaşma	3.6.1981
	K. Besalet Temoçin,		
	Ö. Karahan		

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İlke	Aydemir S. Öztürk	Birinci derecenin felsefesi	12.6.1981
»	Ahmet Erhan Işık	Yılların akışında Türk Mason locaları	26.6.1981
»	İbrahim Bozan	Sevgi, Masonik tolerans ve dayanışma	11.9.1981
»	Özkaya Akçağlar	I. derecenin felsefesi	25.9.1981
»	Aktan Okan		
»	İlkay Bener	Masonik ilkeler ve gerçekler	16.10.1981
	Akın Göküşik		
	Can Süer		
İZMİR			
İZMİR	Faruk İmrek	Önlük	5.3.1981
»	Erol Musaoğlu	Kendini bil	»
»	Soli Asal	Eldiven	»
»	Behzat Minez	Atatürk ve Masonluk	12.3.1981
»	Zeki Mağdenli	Aydınlatma döneminde (17. ve 18. y.y. larda Masonluk, Papa ve Cizvitler)	9.4.1981
»	Nahit Türkekul	De Molay gençlik teşkilatı	14.5.1981
»	Orhan Kam	Birleşik Alman B. L. dan bilgiler	18.6.1981
»	Halis Kuvvetoğlu	Masonlukta sır saklama	24.9.1981
»	Yusef Varon	Masonlukta kutsal kitaplar	»
»	Hayim Levi	Masonlukta disiplin	»
Nur	Mithat Gülcü	Masonlukta sevgi	28.4.1981
»	Güneş Gür	Kardeşlik	26.5.1981
»	Erkan Serim	Landmarklar	»
»	Ayhan Karasan	Atatürk'ün dünyadaki yeri	29.9.1981
»	Hadi Şenocak	Masonlukta hemşirelerimiz	13.10.1981

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Promethee	J. Pierre Blanchet	Amerikan Masonluğunun tarihi	20.5.1981
»	Alber Arditti	Söz	21.10.1981
Gönül	Oktay Sunata	Kalfalık Sembolleri ve Avadanlıkları	21.5.1981
»	Halim Erker	Atatürk'ün eğitim görüşü ve direktifleri	28.5.1981
»	Şükrü Baran	Tolerans	11.6.1981
»	Ali Yamaç	Karanlık ile aydınlık çatışmasının evrimi	11.6.1981
»	Burhan Ceyhan	Eski Çin ve Hint felsefesinde Masonik düşünceler	15.10.1981
»	Doğan Özşavlı	Sevginin evrendeki önemi	25.6.1981
Ümit	Melih Kazmirci	Türkiye'de Masonluk tarihine bir bakış	8.5.1981
»	Galip Güner Us	Egoizm ve Masonluk	16.10.1981
Eylem	Ali Rıza Saysen	Semboller üzerine	1.6.1981
»	Oktay Sorgun	Masonlukta şekil ruh ve tenkit	8.6.1981
»	Adil Gün Çallar	Masonlukta zıtlıklar	5.10.1981
»	Burhan Ceyhan	Masonluk bilim midir, öğretilbilir mi?	12.10.1981
Manisa	Coşkun İyigün	Kendini bil	6.5.1981

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI — SOYADI	DOĞUM YERİ TARİHİ	TEKRİR TARİHİ	EB. MEŞ. İNTİKAL TARİHİ
Suha ÇİLİNGİROĞLU	İzmir, 1932	20.5.1974	Eylem 2.2.1981
Mustafa S. EVREN	İstanbul, 1893	8.5.1932	Nur 12.2.1981
Refik BİLGİN	Amasya, 1929	4.12.1969	Çağ 17.2.1981
Ferhan ERENSEL	İstanbul, 1924	23.3.1966	Ahenk 12.3.1981
Bahtıyar DEMİRAÇ	Merzifon, 1911	13.12.1949	Üçgül 29.4.1981
İzak PEREZ	İstanbul, 1901	11.3.1950	Hürriyet 7.5.1981
Bahattin ERTANA	İstanbul, 1905	2.4.1959	Hisar 20.5.1981
İ. PAPADOPULOS	İstanbul, 1920	27.6.1979	Hulus 26.5.1981
Sabri KAYRALCI	Yalvaç, 1920	8.5.1968	Üçışık 26.5.1981
Mehmet OYVAT	Razgrat, 1934	10.12.1973	Başak 6.7.1981
Ali Bülent DORUK	Balıkesir, 1926	1.4.1965	Gönül 22.7.1981
Haydar TUNCAY	Elâzığ, 1925	18.3.1980	G. Mimarları 28.7.1981
İhsan KARLIKLI	İstanbul, 1901	12.6.1965	İdeal 25.8.1981
Cevat ERKUL	Selanik, 1897	1924	Kardeşlik 27.8.1981
Erol ONAR	Ankara, 1930	21.5.1976	Çankaya 10.9.1981
Beliğ MORALI	İzmir, 1925	21.11.1974	Ephesus 14.9.1981
Orhan MEKER	İstanbul, 1912	15.12.1964	Arayış 5.10.1981
Rauf İSTRANCA	Kırklareli, 1894	22.2.1931	Kültür 15.10.1981

Ebd. Meş.'a intikal eden Kardeşlerimize Ev. U. Mi.'ndan sonsuz mağrîfet ve kederli ailelerine ve bütün kardeşlerimize sabırlar dileriz.

8. 2. 1981 tarihinde ebedî maşrıka intikal eden Selâhattin TANDAL K.'in ÖZLEM adlı şiirinden bir dördlüğü sunarak, hatırasını ta'ziz ediyoruz :

«Zenci, beyaz kızıl sarı,
Her milletin çocukları;
Hepsi aynı, hepsi melek;
Bu melekler temiz tek tek.»

HİÇ BİR ŞEY ÖLMEZ — HER ŞEY YAŞAR

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

CONTENTS

4. Anderson's Constitutions and
Regular Freemasonry Tayfur TARHAN
13. Freemasonry Today Sahir ERMAN
22. Secrecy in Freemasonry Reşat ATABEK
28. To Be a Freemason Bülent ÇINTAN
35. Pope Clément XII's Bull Fikret ÇELTİKÇİ
43. The Role of the Templars in the
History of Freemasonry M. Fuat AKEV
47. Gnosticism and Freemasonry Seyhun TUNAŞAR
54. The Evil Fought by Freemasonry Raşit TEMEL
58. Masonic Research Mişel MARGULİES
61. The Compasses in the Masonic World ... Ergun ÖNEN
64. Freemasonry and Philately Walter J. KIRBY
66. Freemasonry in the Grand Duchy of
Luxembourg M. Fuat AKEV
68. Current Events Sahir ERMAN
72. News from Lodges Mimar Sinan
80. In Memoriam Mimar Sinan

Adress : 25, Nuruziye Sokağı - Beyoğlu/İSTANBUL

Year : 1981

No. 42